UNIVERZITA PALACKÉHO V OLOMOUCI

FILOZOFICKÁ FAKULTA

KATEDRA SLAVISTIKY

JAZYK DISKURZU VĚNOVANÝ POPULÁRNÍ HUDBĚ

THE LANGUAGE OF THE DISCOURSE IN POP MUSIC

VYPRACOVAL: Martin Tropek

VEDOUCÍ PRÁCE: doc. PhDr. Ivana Dobrotová, Ph.D.

Olomouc 2018

Prohlašuji, že jsem práci vypracoval samostatně a uvedl všechny použité prameny.

V Olomouci, 14. 5. 2018

_____

podpis

Děkuji doc. PhDr. Ivaně Dobrotové, PhD., za konzultace, rady a připomínky, které mi během psaní bakalářské práce poskytla.

_____

podpis

OBSAH

ÚVOD ... **3**

1 DISKURZ ... **5**

1.1 JAZYK DISKURZU ... 5
1.2 TEMATICKÝ DISKURZ ... 6

2 PUBLICISTICKÝ STYL ... **8**

2.1 PUBLICISTICKÉ ŽÁNRY ... 9
2.1.1 KOMENTÁŘ ... 10
2.1.2 KRITIKA ... 10
2.1.3 RECENZE ... 11
2.1.3.1 HUDEBNÍ RECENZE ... 12

3 METAFORA A FRAZEOLOGIZMY ... **15**

3.1 METAFORA ... 15
3.2 FRAZEOLOGIZMY ... 17

4 VÝPŮJČKY ... **19**

4.1 DĚLENÍ VÝPŮJČEK NA ZÁKLADĚ ADAPTACE ... 20
4.1.1 CITÁTOVÁ SLOVA ... 20
4.1.2 ČÁSTEČNĚ ADAPTOVANÉ VÝPŮJČKY ... 21
4.1.3 ZCELA ADAPTOVANÉ VÝPŮJČKY ... 21
4.2 HUDEBNÍ TERMINOLOGIE ... 21

5 HODNOTÍCÍ ADJEKTIVA ... **23**

5.1 STUPŇOVÁNÍ ADJEKTIV ... 24
5.2 SLOVOTVORBA ADJEKTIV ... 24
5.3 EXPRESIVITA U ADJEKTIV ... 26
5.3.1 EXPRESIVITA ADHERENTNÍ ... 26
5.3.2 EXPRESIVITA INHERENTNÍ (PŘIPSANÁ) ... 27

6 DALŠÍ TROPY ... **28**

6.1 HYPERBOLA ... 28
6.2 IRONIE ... 28

7 CHARAKTERISTIKA VYBRANÝCH INTERNETOVÝCH PORTÁLŮ ... **30**

7.1 MUZYCZNY HORYZONT ... 30
7.2 MAGAZYN GITARZYSTA ... 30
7.3 ONET.PL ... 31

8 ANALÝZA SLOVNÍ ZÁSOBY VE VYBRANÝCH HUDEBNÍCH RECENZÍCH ... **32**

8.1 ANALÝZA HODNOTÍCÍCH ADJEKTIV ... 32
8.1.1 NEUTRÁLNĚ HODNOTÍCI ADJEKTIVA ... 33
8.1.2 KLADNĚ HODNOTÍCÍ ADJEKTIVA ... 35
8.1.3 NEGATIVNĚ HODNOTÍCÍ ADJEKTIVA ... 41
8.1.4 VYHODNOCENÍ ANALÝZY ... 47
8.2 ANALÝZA METAFOR A FRAZÉMŮ ... 50
8.2.1 METAFORY ... 50
8.2.2 FRAZÉMY ... 53
8.2.3 VYHODNOCENÍ ANALÝZY ... 57
8.3 ANALÝZA VÝPŮJČEK ... 58
8.3.1 ZCELA ADAPTOVANÉ VÝPŮJČKY ... 58
8.3.2 ČÁSTEČNĚ ADAPTOVANÉ VÝPŮJČKY ... 60
8.3.3 CITÁTOVÁ SLOVA ... 62
8.3.4 VYHODNOCENÍ ANALÝZY ... 64
8.4 CELKOVÉ HODNOCENÍ JAZYKOVÉ ANALÝZY ... 65

ZÁVĚR ... **66**

RESUMÉ **67**
BIBLIOGRAFIE **68**
SEZNAM INTERNETOVÝCH ZDROJŮ **69**
SEZNAM ZKRATEK **72**
SEZNAM PŘÍLOH **73**
PŘÍLOHA Č. 1 – TABULKA VYHODNOCENÍ ANALÝZY HODNOTÍCÍCH ADJEKTIV 74
PŘÍLOHA Č. 2 – TABULKA SOUHRNNÉHO VYHODNOCENÍ 79
ANOTACE **80**
ANNOTATION **81**

ÚVOD

Populární hudba je v dnešní době atraktivním a stále diskutovaným tématem. Média se snaží hudbu co nejvíce popularizovat a zpřístupňovat potenciálním posluchačům. Jedním z důležitých zdrojů informací o populární hudbě jsou internetové portály, na kterých se objevují mimo jiné četné hudební recenze. Tato práce je věnována rozboru charakteristických jazykových prostředků těchto recenzí. Svou analýzu soustředím na tři internetové portály: muzycznyhoryzont.pl, onet.pl, gitarzysta.pl.

Jazykový styl hudebních recenzí je specifický svým bohatým lexikem, užíváním hodnotících prostředků a vyjadřováním postojů redaktorů. Jejich hodnocení může být doprovázeno nadšením, údivem, uznáním či souhlasem, v opačném případě pak nechutí, pohoršením, nesouhlasem nebo odsouzením.[1] V souvislosti s tím se pak vytváří specifický styl jednotlivých redaktorů.

U hodnotícího lexika je důležité si odpovědět na následující otázky:

1. Je zkoumaný výraz hodnotícím výrazem?
2. Co je předmětem hodnocení?
3. Jaký obsah daný výraz nese?
4. Jaký je stupeň intenzity daného obsahu?
5. Za pomocí jaké techniky se hodnocení přenáší?[2]

Intenzita hodnotícího jazykového prostředku může být vyjádřena kladným či negativním citovým příznakem, případně také expresivitou nebo jinými jazykovými prostředky. Technikou hodnocení se rozumí, jakými jazykovými prostředky je hodnocení vyjádřeno.[3]

V teoretické části své bakalářské práce se budu věnovat diskurzu obecně, publicistickému stylu, jednotlivým jazykovým prostředkům a dalším tropům je doprovázejícím. V první kapitole definuji publicistický styl a jeho jednotlivé žánry, poté následuje podkapitola věnována hudební recenzi. Následně se budu zabývat metaforami, frazémy a jejich vzájemnému propojení. Další kapitola charakterizuje výpůjčky z obecného hlediska, ty pak dále rozdělím na základě adaptace, následně stručně popíšu hudební terminologii a uvedu příklady termínů podle jejich původu. V kapitole zabývající se hodnotícími adjektivy se

[1] Waszakowa K., O wartościowaniu w słowotwórstwie: Poradnik Językowy, Warszawa 1991, s. 181
[2] Grabias S., Język w zachowaniach społecnych, Lublin 2003, s. 178
[3] Grabias S., tamtéž

zaměřím na jejich stupňování, slovotvorbu, expresivitu a v poslední řadě zmíním tropy související s výše uvedenými jazykovými prostředky.

V druhé části se zaměřím na samotnou analýzu vybrané slovní zásoby. Na začátek krátce charakterizuji jednotlivé internetové portály, následně z každého z nich vyberu relevantní množství analyzovaných příkladů, které pak okomentuji a srovnám. Následně vyhodnotím výsledky svého výzkumu.

1 DISKURZ

Diskurzem se zabývali již ve starověkém Řecku Sokrates a Platón, ale poprvé pojem diskurz zavedl Descartes ve své publikaci *Rozprava o metodě (Discours de la méthode)* jako rozpravu nebo přesněji řečeno výklad na určité téma formou dialogu či monologu[4], nicméně pojem diskurz pak přesněji definoval ve 20. století Foucalt jako skupinu výroků, výpovědí a formulací, které poskytuje jazyk k hovoru o určitém druhu vědění (o nějakém námětu) a s tím i také podmínky, kterými je podmíněna promluva (viz *Řád diskurzu*).

Skutečný svět podle Foucaulta je našemu přímému poznání nedostupný. Svět lze poznat pouze systémem symbolů sociálně podmíněných tzv. symbolickým řádem, který se uskutečňuje v diskurzech jako produktech určité organizace společnosti[5]; je nutné proniknout do určitého diskurzu, a stát se tak jeho součástí.

Jürgen Habermas měl ovšem jinou tezi; diskurz chápal jako nástroj, který lze nasadit v případě selhání normální komunikace. Tento případ nastává tehdy, když nejsou dodržena pravidla. To má za následek, že v rámci diskurzu mohou všichni účastníci používat jakékoli řečové akty, aby si rozuměli a vytvářeli tzv. konsens[6]. Toto tvrzení je v rozporu s tezí Foucalta, který se zaměřuje na jedince, jenž má sám odhalit „pravdu“ určitého diskurzu.

1.1 JAZYK DISKURZU

„Termín diskurz není v lingvistice, obecně v humanitních a sociálních vědách jednotný, je však podmíněn jeho metodologickým přístupem k jazykovému materiálu. Slovo diskurz se používá např. jako synonymní výraz k termínu text, jenž má být označením pro psané komunikáty, diskurz pak pro projevy mluvené.“

V lingvistické terminologii původně měl diskurz označovat synonymní výraz pro rovinu parole. Existuje spousta tezí, jak lze definovat diskurz pomocí řadou různých pomezních lingvistických oborů zabývajících se sociální podmíněností komunikace člověka. Společným rysem jejich chápání diskurz je:[7]

a) schopnost přenášet jisté informace, jejichž význam se vytváří v průběhu stylizační a interpretační činnosti autora a příjemce;

[4] Petrusek M., Vodáková A., Maříková H., Velký sociologický slovník, Praha 1996, s. 273
[5] Jílek V., Žurnalistické texty jako výsledek působení jazykových a mimojazykových vlivů, Praha 2009, s. 17
[6] Tvrzení na základě přednášek M. Lapčíka uskutečněny na Univerzitě Palackého, Katedra mediálních kulturálních studií a žurnalistiky
[7] Následující členění diskurzu s její definicí podle V. Jílka, 2009, s. 18

b) smyslová i formálními jazykovými prostředky vyjádřená soudružnost, koherence jednotlivých složek textu (slov i výpovědi);
c) situačnost, tedy zasazení do konkrétního prostředí a vymezení vztahu k určitému sociálně, názorově, generačně či jinak charakterizovanému auditoriu;
d) intertextovost, tedy návaznost na jiné texty;
e) institucionálnost, jinak řečeno návaznost na daný způsob organizace vztahů mezi jednotlivci nebo skupinami osob v rámci určité organizace (či společnosti);
f) vlastní slovník

Diskurz lze od textu odlišit jak po stránce obsahové, tak po stránce jazykové, jenž je tematicky, sociálně a institucionálně vymezen. Nicméně jednotlivé typy diskurzu lze vymezit na základě situačních, jazykových, stylistických, žánrových hledisek, která se mezi sebou kříží, mnohdy bez přesně stanovených hranic. Je možné rozlišit tak např. diskurz monologický – dialogický, soukromý – veřejný, připravený – improvizovaný.[8]

1.2 TEMATICKÝ DISKURZ

Jílek dále upozorňuje na tzv. tematický diskurz. Jedná se o diskurz bez institucionálního rysu, který se vztahuje ke konkrétnímu tématu společenské reality a pohybuje v rovině parole. Řadí se mezí ně takové typy textů, jež jsou propojeny podobnými nebo identickými tématy a jsou v různých vztazích. Kupříkladu jeden text představuje jeden elementární diskurz, který se společně s jinými na základě kontextu stává součástí širšího diskurzu, např. téma terorismus může obsahovat diskurzy individuálního či organizovaného terorismu a ty se pak mohou dále dělit přes další diskurzy až na texty zabývajícími se jednotlivými teroristickými akty.

S tematickým diskurzem se pojí další termíny:

Interdiskurzivitu lze chápat jako příslušnost diskurzu k určitému typu (např. žánru), která může být zdůrazněna úmyslným narušením např. grafické struktury, umístěním textu (v periodiku) aj. Internetové recenze fungují buď jako samostatné portály věnující se hudbě, nebo jako oddělená sekce na dané internetové stránce zabývající se populární hudbou, kde je možné nalézt rozhovory hudebních interpretů, informace o vydání nových desek apod.

[8] Jílek, 2009, tamtéž

Intertext je chápán jako konkrétní textový fragment a **intertextualita** jako princip záměrného či nezáměrného míšení textů; jinak řečeno se jedná o soubor vztahů (explicitních i implicitních), jimiž diskurz vstupuje do jiného diskurzu (citace, odkazy, aluze aj.).[9]

[9] Jílek, 2009, s. 19-20

2 PUBLICISTICKÝ STYL

„Publicistický styl (nebo také publicistika) zahrnuje veškerá sdělení produkovaná širokou množinou původců – novináři, státními orgány, politiky, stranami, sdruženími, výrobními podniky, občany aj., která jsou určená široké veřejnosti, ale také i vymezenému publiku. Tato sdělení jsou zveřejňována v nejrůznějších mediích (tisk, rozhlas, televize, internet) tzv. zprostředkovanou formou, ale taktéž nezprostředkovanou formou, např. v rámci veřejných vystoupení.“[10]

Publicistika a **žurnalistika** jsou užívány jako synonymní výrazy, nicméně tyto termíny se často mohou zdát významově nejednotné. Žurnalistiku je možné chápat jako činnost v hromadně sdělovacích prostředcích nebo souhrnný název pro zpravodajství, jejímž hlavním cílem je informování, oproti tomu termínem publicistika se rozumí žurnalistická či spisovatelská činnost v hromadně sdělovacích prostředcích, která informuje o aktuálních otázkách a komentuje je.[11]

Co se týče funkcí publicistického stylu, patří zde **informační** funkce (informování o veřejném dění), **persvazivní (přesvědčovací), uvědomovací** funkce, okrajově se uvádí též **estetická** funkce.[12]

Publicistický styl lze dále rozdělit na několik dílčích oblastí:

1. **dílčí oblast zpravodajství** pro tuto oblast je zásadní funkce informační zpravodajství má v mediích zprostředkovávat především objektivní informace, nicméně spousta bulvárních zpravodajských deníků tuto objektivitu narušují užíváním expresivních výrazů (pejorativní výrazy, deminutiva, vulgarizmy apod.), které upoutávají pozornost a působí na citovou stránku čtenáře.
2. **dílčí oblast publicistiky** v užším smyslu slova (funkce získávací, přesvědčovací, edukativní, zábavní); v této oblasti dochází k narušení objektivních zásad publicistického stylu, redaktor vyjadřuje své názory a úvahy; užívá expresivní jazykové prostředky (ironie, metafora, hyperbola apod.), které mají čtenáře o něčem přesvědčit (persvaze) a v souvislosti s tím učinit daný text čtivý, zajímavý a věrohodný.

[10] Jílek, 2009, s. 52
[11] Kol. autorů, Stylistika současně češtiny, Praha 1997, s. 206
[12] Dělení podle Jílka, s. 55

3. **dílčí oblast beletrizující** (v tradiční stylistické literatuře je uváděna jako oblast pomezní, u níž ke klasickým funkcím publicistických komunikátů / informační, získávací, přesvědčovací, zábavní, přistupuje funkce estetická); tato dílčí oblast je přesněji označována jako dílčí oblast **syžetová**, nicméně estetická funkce zde nemusí být nutná a nevychází z aktuální žánrové charakteristiky. Sdělení autora je založeno na **syžetu** a obrazu. V případě fabulových textů (např. fejeton) jde o obrazné uchopení tématu. Žánry, které nejsou založeny na ději (jako typický příklad lze uvést sloupek) rovněž pracují s obrazotvorností.
4. uvést lze rovněž **dílčí oblast esejistickou** (esejistika však bývá vzhledem k funkci považována za specifickou dílčí oblast stylu odborného, popřípadě ji lze vnímat jako autonomní funkční styl).

2.1 PUBLICISTICKÉ ŽÁNRY

„Žánry představují souhrn označení pro takovou skupinu žurnalistických děl, která se vyznačuje určitými společnými prvky, především tematickými a kompozičními, jež lze identifikovat na základě určitých charakteristických rysů historicky vzniklých, avšak časově proměnlivých.“[13]

Žánry, kterými se budu dále věnovat v jednotlivých podkapitolách, se řadí na základě funkčního publicistického stylu mezi tzv. žánry publicistické, někdy označované jako **analytické či úvahové**. Dále lze zde zařadit **žurnalistické** žánry jako např. oznámení, inzerát, komuniké, prohlášení, zpravodajské interview apod. a následují žánry **beletrizující (syžetové)**, jež se dále dělí na informační popisné (reportáž, črta atd.) a výpravně hodnotící (fejeton, sloupek a esej aj.).

V lingvistické literatuře se termíny žánr a útvar užívají jako ekvivalentní výrazy a občas se tyto výrazy mohou jevit jako zavádějící. Podle Jílka je publicistický žánr typem textu, na který se v rámci dané stylové oblasti vztahují základní žánrové normy. Kupříkladu žánr (žurnalistická) zpráva v základním tvaru má několik modifikací: zpráva zkrácená, noticka, fleš.[14]

[13] Osvaldová B., Halada J., Praktická encyklopedie žurnalistiky, Praha 2002, s. 219
[14] Jílek V., Lexikologie a stylistika nejen pro žurnalisty, Olomouc 2006, s. 113-114

2.1.1 KOMENTÁŘ

Komentář je žánr pocházejí z lat. *commentarius* neboli zápis, záznam, deník, souvislé poznámky, vysvětlivky). Komentář lze rozlišit ve dvou významech[15]:

1. V prvním případě se jedná o druh článku, jenž vznikl z komentované zprávy a poznámek k událostem vycházejících ze známých faktů, jevů nebo myšlenek, které dává redaktor do souvislostí, odhaluje pozadí, příčiny i důsledky a sám autor pak k tomuto dodává svůj subjektivní nadhled.

Na začátku redaktor uvede čtenáře do celkového kontextu dané události, ve stati mu podrobněji objasní celou problematiku do širších souvislostí, v nichž se potenciální čtenář seznámí s názory autora. Argumentace je podle Jílka často nevěcná, povrchní; autor komentářů užívá expresivní výrazy s pozitivním či negativním nábojem, mnohdy nutí čtenáře ztotožnit se s názory redaktora i přesto, že nejsou dostatečně erudované nebo jsou mnohdy velmi povrchní. Na závěr redaktor může interpretovat, shrnovat předchozí text, jenž problém neuzavírá a naznačuje další vývoj tématu.[16]

2. Ve druhém případě se může jednat o žánr rozhlasové analytické, racionální publicistiky, jehož hlavním cílem je vysvětlit a zhodnotit sociální jev nebo problém, zaujmout stanovisko, eventuálně získat posluchače pro nějaký názor. Komentátor se opírá o jasná fakta, jež zařazuje a analyzuje do logických vztahů. Závěry a náměty na řešení problému jsou uvedeny buď přímo v komentáři, nebo si jej může na základě logické argumentaci vytvořit posluchač sám.

2.1.2 KRITIKA

Kritiku lze chápat jako sdělení, jehož cílem je analyzovat a hodnotit umělecké dílo. Při hodnocení posuzuje jeho hodnoty, objasňuje důvody vzniku díla a zasazuje ho do životopisných, společenských nebo uměleckých souvislostí.[17] Kritika je velmi podobná recenzi, nicméně má větší rozsah, nahlíží na umělecké dílo z více úhlů pohledů, snaží se nejen lépe informovat čtenáře, ale také lépe porozumět určitému dílu. Kritiku je možné dále rozdělit na literární, hudební, divadelní, filmovou apod.

[15] Praktická encyklopedie žurnalistiky, 2002, s. 93
[16] Jílek, 2009, s. 92
[17] Praktická encyklopedie žurnalistiky, 2002, s. 95-96

Podle Jílka je kritika určena zejména náročnějšímu čtenáři nebo obeznanému laikovi. Co se týče jazykové stránky kritiky, klade se důraz na srozumitelnost celé problematiky, věcnou argumentaci a vyvarování se intuitivnímu hodnocení.[18] V kritice stejně jako v recenzi je zastoupen popisný, úvahový a výkladový slohový postup.[19]

2.1.3 RECENZE

Recenze je publicistický žánr, jehož hlavním cílem je souhrnné zhodnocení filmů, hudebních alb, knih, divadelních představení, koncertů apod. Týká se to recenzí, které jsou publikovány především ve veřejných mediích. Dle Viktora Jílka se jedná o tzv. publicistické nebo také **popularizační** recenze.[20]

Autorem popularizační recenze bývá odborně zaměřený žurnalista, jehož cílem je seznámit potenciálního zájemce s redaktorem, jeho konkrétním dílem nebo případná motivace se s ním blíže obeznámit. Jde o typ textu, který je v denících řazen v rubrikách věnovaných kultuře, proto je zde kladen důraz na srozumitelnost. Autoři těchto recenzí se vyjadřují mnohdy expresivně, argumentace je založena na dojmech a pocitech, redaktoři těchto recenzí neanalyzují, neargumentují věcně, pouze lakonicky glosují, interpretují a hodnotí.

Popularizační recenze je velmi podobná **komerční** recenzi. Autorem těchto recenzí bývá neodborně zaměřený žurnalista. Argumentace je stejně nevěcná, stručná a intuitivní jako v recenzi popularizační, ale na rozdíl od tohoto typu recenze, je zde více zastoupená přesvědčovací a získávací funkce. Jako příklad lze uvést např. minirecenze v denním tisku, zejména pak v časopisech věnovaných filmu, které jsou hodnoceny pomocí grafického znaku např. hvězdiček, koleček apod.

Na straně druhé existují recenze, jež nejsou publikovány v každodenním tisku, v tomto případě se jedná o recenze nakladatelství nebo posudky odborných publikací (magisterských, doktorských apod.) Tento typ recenzí je určen zejména zkušenějším čtenářům (odborníkům, znalým laikům apod.), struktura recenze a pojmový aparát je komplikovanější a podrobnější.[21]

Obsahová stránka recenze má ustálenou podobu, strukturu základních i rámcových částí. V úvodu se čtenář dovídá základní informace o díle, recenzent uvádí, o jaké dílo jde, kdo je autorem, obvykle se se zmiňuje i o jeho celkovém dílu, následuje úvahové (také i výkladové)

[18] Jílek, 2009, s. 93
[19] Jílek, 2006, s. 132
[20] Jílek, 2006, tamtéž
[21] Jílek, 2006, s. 133 - 134

hodnocení díla. Zhodnocení lze zaměřit na jednotlivé segmenty, úseky nebo složky, jež se budu vztahovat k celému konceptu díla, recenzent se může vyjádřit k osobě, k jeho úplné tvorbě, dále k jeho filozofickým, politickým názorům aj.[22]

2.1.3.1 HUDEBNÍ RECENZE

Hudební recenze, jakožto široce pojatý publicistický žánr, lze zařadit jako jednu z forem masové komunikace.[2]S hudebními recenzemi se lze setkat jak v každodenním tisku a časopisech, tak rovněž na internetových portálech. Na konci nebo na začátku recenzí je zveřejněno buď celé jméno recenzenta, anebo jeho iniciály. Zpravidla se vyjadřuje v první osobě singuláru.

Recenze je jedním z nejdůležitějších zdrojů o hudebním albu vůbec. Podle teze Witolda Sułka se většina čtenářů nejlépe seznamuje s hudbou daného umělce právě prostřednictvím recenze.[23] Kritik se snaží ve většině případů upoutat pozornost prostřednictvím zajímavého titulku, na základě kterého lze zjistit, jestli se jedná o kladně nebo negativně hodnotící recenzi. Uvedu příklady z analyzovaných recenzí:

Koncertowe albumy nie są dziś w modzie. Artur Rojek ze swoim zespołem i zaproszoną orkiestrą udowadniają jednak, że nagrywanie takich płyt nadal ma sens.[24]

W najgorszych snach nie spodziewałem się, że Linkin Park, niegdyś ostoja nu-metalu, a do niedawna jeden z filarów mniej lub bardziej stadionowego rocka, zacznie grać miałki, przepełniony trendami i plastikowym brzmieniem pop. Świat się wali.[25]

Ovšem některé hudební servery, např. hudební server *Horyzont muzyczny*, ze které čerpám jazykový materiál anebo také server *nowamuzyka*, nemusejí titulek obsahovat.

Sułek dále uvádí, že se v recenzích používají stejné hodnotící konstrukce ve formě abstraktních přívlastků (viz kapitola věnující se hodnotícím adjektivům) a přirovnání k tvorbě jiných umělců.[26]

[22] Jílek, 2009, s. 93
[23] Sułek W., Rezenzja płytowa jako martwy gatunek. Frankensteinova próba tchnięcia nowego życia: Unisono na pomieszane języki 1, Sosnowiec 2010, s. 165
[24] Dostupné z: http://muzyka.onet.pl/recenzje/artur-rojek-koncert-w-nospr-recenzja/f752pw
[25] Dostupné z: https://magazyngitarzysta.pl/muzyka/recenzje/rock-i-punk/22245-one-more-light
[26] Sułek, tamtéž

Struktura hudební recenze

Urzsula Majdańska-Wachowicz rozdělila hudební recenze na dvě kategorie: odbornou a neodbornou recenzi. Jednotlivé rozdíly srovnala v přehledné tabulce:[27]

Struktura neodborné recenze	**Struktura odborné recenze**
1. Oddělená sekce v časopisu s názvem *Recenze* nebo sekce na internetové straně.	1. Sekce na internetové straně
2. Bez titulku článku	2. Bez titulku článku
3. Název autora	3. Název autora
4. Název desky	4. Název desky
5. Ikonické prvky: obálka desky	5. Ikonické prvky: obálka desky
6. Název desky	6. Název desky
6. Rok vydání desky	7. Rok vydání desky
8. Souhrn informací o desce (v některých případech včetně přesných časových údajů jednotlivým skladeb a celého útvoru)	8. Souhrn informací o desce (v některých případech včetně přesných časových údajů jednotlivým skladeb a celého útvoru)
9. Složení kapely (někdy včetně jejich zaměření např. „Dave Gahan – vokál“)	9. Není uvedeno
10. Příjmení producentů a název nahrávacího studia	10. Příjmení producentů a název nahrávacího studia
11. Není uvedeno	11. Rozlišení formátů: CD, DVD, LP, SACD
12. Celkové hodnocení desky za pomocí grafických značek např. hvězdiček	12. Zhodnocení kvality zvuku v kontextu celé desky, hodnotící škála (1-10)
13. Úvod. Objasnění okolností vzniku díla, které se vztahují k hodnocení celého díla.	13. Úvod. Nepříliš časté objasnění okolností vzniku díla. Recenzent v úvodu hodnotí kvalitu zvuku.
14.1. Kritická analýza instrumentální stránky desky (v kontextu diskografie daného interpreta	14.1. Kritická analýza kvalitu zvuku jednotlivých formátů, celkový popis zvuku
14.2. Popis tematiky textů a jejich hodnocení	14.2. Není uvedeno

[27] Majdańska-Wachowicz U., Relacje nadawczo-odbiorcze a kształt językowy recenzji muzycznej (na materiale recenzji muzycznej tiywórczości Depeche Mode): Unisono w wielogłosie 5, Sosnowiec 2014, s. 163

14.3. Popis a zhodnocení pěveckých schopností, kompozice apod.	14.3. Hodnocení kvality zvuku vokálních partií
15. Shrnutí týkající se zhodnocení celého díla	15. Celkové zhodnocení většinou není uvedeno, někdy uvedeno stručné závěrečné zhodnocení kvality zvuku na desce
16. Jméno autora nebo jeho iniciály	16. Jméno autora nebo jeho iniciály

Na základě této tabulky je patrné, že většina hudebních recenzí na internetu se řádí k tzv. neodborným recenzím. Většina hudebních portálů (včetně mnou vybraných) upouštějí od bibliografického údaje desky (časové údaje skladeb, složení kapely, rok vydání, příjmení producentů a nahrávacího studia). Některé hudební servery např. moreover.pl nebo nowamuzyka.pl navíc k tomu neuvádí hodnocení, jež má grafickou podobu (např. hvězdičky, kolečka).

3 METAFORA A FRAZEOLOGIZMY

3.1 METAFORA

Metafora patří k jazykovým prostředkům, jejíž hlavní funkcí je přenášení slov na základě vnějších denotátů: Podobnosti se mohou týkat: **tvaru**: zub v ústech → *zub* na pile, ozubeného kola; **barvy**: chrpový → *chrpová* barva; **umístění**: pata (část nohy) → *pata* domu; **rozsahu**: moře → *moře* problémů; **funkce**: rameno → *rameno* spravedlnosti aj.[28]

Nicméně George Lakoff a Mark Johnson svým přelomovým dílem pojednávající o metafoře *Metafory, kterými žijeme,* snaží vyvrátit Aristotelův pohled na metaforu jako pojem pro „obzvláštnění" každodenní reality. Metaforu definují spíše jako model reality, díky kterým je možné setkat se světem, poznat lépe sami sebe, následně si pak organizovat zkušenost a utřiďovat své pojmy. Autoři uvádějí příklady z každodenních situací, na základě kterých hledají příbuzné skupiny a analyzují způsob, jakým způsobem jsou uspořádány.[29]

Dle teze Josefa Bečky patří metafora k nejčastějším jazykovým prostředkům. Klade důraz na konkretizaci textu, nadlehčení slohu, v souvislosti s tím jej učinit výraznějším, názornějším, a tím i přístupnějším a zajímavějším. Jedním z úkolů metafory je ulehčit čtenáři pochopení některých jevů např. abstraktních vztahů, a tak umožnit i jejich rychlejší formulaci. Spousta těchto formulací je v publicistice natolik zaužívaná, že se z nich posléze stávají klišé.[30] Uvedu zde pár příkladů z analyzovaných recenzí.

*Nie chodzi o to, że **plastikowe** gwiazdy dzisiejszego popu nie grają w tej samej lidze, co Kate Bush – one nawet nie uprawiają tego samego sportu.*[31]

*Możemy wprawdzie usłyszeć jakieś postękiwanie i pojękiwanie, ale rzadko kiedy dobry śpiew. **Chwytliwych melodii** nie ma tu właściwie wcale, a niektóre refreny to istny koszmar (Proof, Be Alone).*[32]

Ve zpravodajství nebo v médiích, v nichž informace mají být sdělovány objektivně, se nedoporučují metafory používat vůbec, jelikož mají expresivní náboj.[33]

[28] Členění a definice podle V. Jílka, Lexikologie a stylistika nejen pro žurnalisty, s. 44
[29] Lakoff G., Jockson M., Metafory, kterými žijeme, Brno 2002, s. 265-266
[30] Bečka J. V., Metafora ve větě : Naše řeč, Praha 1971, s. 1-14, Dostupné z: http://nase-rec.ujc.cas.cz/archiv.php?art=5531
[31] Dostupné z: https://kultura.onet.pl/recenzje/kate-bush-before-the-dawn-recenzja/n3w0tne
[32] Dostupné z: http://www.muzycznyhoryzont.pl/paramore-paramore/
[33] Bečka J. V., 1971, tamtéž

Bečka se inspiroval prací Christine Brooke-Roseové *A Grammar of Metaphor*, jež rozdělila metaforu na několik základních typů. Jelikož mu rozdělení metafor přišlo nepříliš důsledné a přehledné, rozhodl se proto tuto typologii metafory přehledněji popsat ve své knize *Slovo, jeho význam a užití* a své poznatky pak podrobněji rozvedl v článku pojednávající o metafoře.[34]

Typologii rozdělil následovně:[35]

1) **Metafory vlastnosti**. Základní formou je metaforické adjektivum, které obrazně označuje vlastnost substance pojmenované přímo. Přídavné jméno může být převedeno celkem do tří forem, jedna adjektivní a dvě substantivní:
   a) forma adjektivní: *ciężki rock, wyprane emocje, chwytliwa melodia*
   b) forma substantivní: *ciężkość rocku, wypraność emocji, chwytliwość melodii*
   c) forma substantivní v předložkovém pádě: *wyprany z emocji, Cohen w pigułce*
2) **Metafory substance**. Bečka rozdělil metafory substance na základě syntaktické vazby do pěti různých kategorií dle modelového příkladu věty *Hvězdy jsou diamanty noční oblohy* do pěti různých kategorií. Substance metaforicky označují především konkrétní objekty (např. *hvězdy*) a citové stavy (např. *láska*). Místo modelové věty *Hvězdy jsou diamanty noční oblohy*, jsem si zvolil svůj vlastní příklad: *Gwiazda popu jest królowa brytyjskiej piosenki* inspirovaný metaforou z analyzovaných recenzí: *królowa brytyjskiej piosenki.*
   a) forma přísudková: Gwiazda popu *jest królową brytyjskiej piosenki*
   b) forma přístavková: *Gwiazda, królowa* popu śpiewała w Hammersmith Apollo.
   c) forma s neshodným přívlastkem (v genitivu): Artysta jest *gwiazdą brytyjskiej piosenki.*
   d) forma se shodným přívlastkem**:** *Gwiazdowa królowa* brytyjskiej piosenki.
   e) forma prostého substantiva (základ je nevyjádřen): *Królowa* jest tylko jedna.[36]
3) **Metafory činnosti**

   Sloveso se metaforizuje celkem snadno a jako metafora se také jednoduše ustaluje. Verbum tak může být celkem bez obtíží převedeno do formy adjektivní a substantivní. Metafora činnosti má tři formy:
   a) forma slovesná: Melodie i teksty *balansują.*
   b) forma adjektivní (adjektivum dějové): Słuchał *balansujących* melodii i tekstów.

[34] Bečka, 1971, s. 1-14
[35] Bečka, tamtéž
[36] Dostupné z: https://kultura.onet.pl/recenzje/kate-bush-before-the-dawn-recenzja/n3w0tne

c) forma substantivní (subst. dějové, v genitivu): Słuchał *balansowania* melodii i tekstów.

Toto rozdělení metafor činnosti odpovídá jistému jazykovém prostředku, a to **personifikaci**, Jedná se o převod vlastností živých bytosti na věci neživé. George Lakoff a Mark Johnson ovšem popírají tuto zobecněnou definici personifikace jako pouhé připisování lidských vlastností na neživé věci. Toto tvrzení demonstruje na několika příkladech, a poukazuje tímto na nejednotnost vzniku personifikace:

Inflace *zaútočila* na základy naší ekonomiky.
Inflace nás *zahnala* do kouta.
Naším největším *nepřítelem* je teď inflace.
Inflace úplně *zničila* dolar.
Inflace mne *obrala* o všechny moje úspory.
Inflace převzala i ty nejlepší ekonomické mozky v naší zemi.
Inflace *zrodila* generaci, která jen myslí na peníze.

Inflace se zde nefiguruje jako „člověk" nýbrž jako „protivník". Z těchto příkladů vyplývá, že personifikace pokrývá široké pásmo metafor, z nichž každá vybírá různé aspekty člověka nebo způsobu přístupu k němu a umožňuje nám dávat jistý smysl různých jevů, které jsou determinovány na základě našich motivací, cílů, činností a charakteristik.[37]

3.2 FRAZEOLOGIZMY

Jedním z možných pojetí frazeologie je právě frazematika, jež má v komunikačním procesu plnit funkci komunikátora. Zabývá se adresátem výpovědi, jeho záměry a formálním tvarem, zahrnuje také přísloví (*Kto pod kim dołki kopie, sam w nie pada*), složené termíny *(trąbka Eustachiusa)* nebo různé idiomy (*ktoś plecie duby smalone)*.

Frazematika dokáže popsat např. psychické a emocionální stavy *(Znam ten ból).* Zastupuje funkci interpersonální např. při výstraze *(Uwaga, zły pies)* blahopřání *(Szczęścia, zdrowia, pomyślności! Wesołego Alleluja!).* Může také plnit textovou funkci v rámci určitého diskurzu, ve kterém představuje určitý úsek *(jak wynika z powyższego, jak zobaczymy dalej).* Wojciech Chlebda dále rozlišuje tzv. frazémy počátku a konce *(např. po długich i ciężkich cierpieniach zmarł ktoś, za siódmą rzeką, za siódmą górą).* Frazematika se týka také malých společenských

[37] Lakoff G., Jockson M., 2002, s. 47-48

skupin (pokrevní linie, rodiny, nebo se to může pouze jedné osoby), v tomto případě se jedná o frazeologii idiolektu nebo idiofrazematiku.[38]

V analyzovaných recenzích jsem nacházel příklady přísloví *(Nie wszystko jednak złoto, co się świeci[39])* nebo také rčení *(chwytać za serce[40], muzycy ABBY włosy rwą z głowy[41]).*

V hudebních recenzích mohou být metafory a frazeologismy rozvedeny do několika vět:

*Zazwyczaj z dużą **dozą krytycyzmu** podchodzę do płyt, które **odniosły** komercyjny **sukces** i nad którymi w zachwytach rozpływają się tzw. profesjonalni recenzenci.*[42]

*Wcześniej znów **do głosu dochodzi orkiestra** zamieniając "Lekkość" oraz "Kot i pelikan" w rozbudowane kompozycje o powoli budowanej narracji, bliskiej **rozwichrzonemu post-rockowi**.*[43]

[38] Chlebda W., Frazematyka: Współczesny język polski, Lublin 2001, s. 335-340
[39] Dostupné z: http://www.muzycznyhoryzont.pl/harusha-tysiac-lat/
[40] Dostupné z: http://www.muzycznyhoryzont.pl/fka-twigs-lp1/
[41] Dostupné z: http://www.muzycznyhoryzont.pl/fka-twigs-lp1/
[42] Dostupné z: http://www.muzycznyhoryzont.pl/paramore-paramore/
[43] Dostupné z: http://muzyka.onet.pl/recenzje/artur-rojek-koncert-w-nospr-recenzja/f752pw

4 VÝPŮJČKY

Jedním ze způsobů obohacování slovní zásoby je přejímání výpůjček. Hlavním důsledkem přejímání cizích lexikálních jednotek je kontakt jazyků a jejich vzájemné ekonomické, politické a kulturní situaci. V souvislosti s tímto je možné lépe pochopit cizí skutečnosti a následně je pojmenovat. Cizí lexikální jednotky pronikají do odborné terminologie zvláště v oblasti výrobní, technické, obchodní a hudební.[44]

Andrzej Markowski ve své publikaci *Kultura języka polskiego* definuje výpůjčky jako přenos lexikálních jednotek z jednoho národního jazyka do druhého. Výpůjčky rozdělil na tzv. výpůjčky **lexikální**; jedná se o výrazy, u kterých je zásadní forma a stejně tak obsah výrazu (např. *komputer, spaghetti, topless),* dále pak výpůjčky **vlastní,** jež jsou přejaty z živých jazyků a poslední skupinu tvoří tzv. **umělé** výpůjčky; tzn. výrazy vzniklé za pomocí morfémů mrtvých jazyků především z řečtiny a latiny. Dochází buď ke sloučení morfémů těchto mrtvých jazyků např. *telewizja* (řec. *tele* + lat. *visio*), *wideofon* (lat. *video* + řec. *phone*) anebo ke spojení morfémů mrtvých jazyků, jež byly vytvářeny společně s živým jazykem (angličtina, němčina, francouzština) např. *autokar* (řec. *auto* + ang. *car*). K tomuto typu složenin docházelo hlavně v 17. a 18. století.[45]

V rámci procesu globalizace docházelo v 90. letech k velkému nárůstu přejímání **internacionalizmů**, především anglicismů, do slovní zásoby tzv. transformovaných států, čili zemí bývalého Sovětského svazu v důsledku orientace na západní kulturu. V tomto období docházelo k celkovém rozvoji civilizace, techniky a vývoji internetu. Lidé se také začali více zajímat o zdraví, sport, nebo propagovaný životní styl.[46]

Většina výrazů pochází z **latiny** *(cirkus, legie)* a **řečtiny** *(olympiáda, atlet, disk)*[47]**.** Podle Markovského jsou internacionalismy výrazy, které mají podobné znění a stejný tvar, vystupují ve více jazycích a patří nejméně do tří jazykových rodin. Dále podotýká, že internacionalizmy nelze zařadit pouze mezi umělé výpůjčky. Spousta z nich se řadí zvláště mezi vlastní výpůjčky; to znamená výrazy přejaté z jednoho jazyka do jiných např. čes. *analýza*, pol. *analýza*, ang. *analisis*, fr. *analyse*.[48]

[44] Čermák F., Filipec J., Česká lexikologie, Praha 1985, s. 120
[45] Markowski A., Kultura języka polskiego. Teoria. Zagadnienia leksykalne, Warszawa 2006, s. 163
[46] Waszakowa K., Przejawy internacjonalizacji w słowotwórstwie współczesnej polszczyzny, Warszawa 2006, s. 25
[47] Jílek, 2006, s. 30
[48] Markowski, 2006, s. 163

Mezi internacionalizmy se také řadí tzv. **kalky** neboli doslovný překlad slova z cizího jazyka. Kalky lze rozdělit na slovotvorné a frazeologické. U slovotvorných kalků dochází k překladu slovotvorných částí především z němčiny a současně i francouzštiny např. *pod-pisać* (sub-scribere, unter-schreiben), *kraj-obraz* (land-schaft). V souvislosti s frazeologickými kalky uvedu pár dalších příkladů: *W czym mogę pomóc?* (How can I help you?), *mąż stanu* (l´homme d´Était), *Miłego dnia życzę!* (Have nice a day!).[49] Jílek dále uvádí také **sémantické kalky**, k tomuto typy kalků dochází, pokud slovo domácího jazyka přijme význam, který má jeho obecný ekvivalent v cizím jazyce, např. slovo *prąd* (elektryczny) převzalo tento význam podle terminologického významu německého slova *der Strom* a dále se zde řadí i **hybridní slova** např. *elektro-terapia, porno-gwiazda*.[50]

4.1 DĚLENÍ VÝPŮJČEK NA ZÁKLADĚ ADAPTACE

4.1.1 CITÁTOVÁ SLOVA

Jedná se o cizí lexikální prvky (jedno, ale zejména víceslovné), které si zachovávají rysy jazyka, ze kterého byly přejaty např. *adieu* (z fr.) *whisky* (z ang.), *attaché* (z fran.) apod.[51] Citátová slova mohou plnit sémantickou funkci: např. ve významu něco odkládat *ad infinitum* (na neurčito), *ad vocem* naší domluvy (pokud jde o naši domluvu), následně např. *de iure, de facto, status quo* atd.[52] Některé citátová pojmenování mohou plnit funkci frazému např. *fair-play, face to face, sex appeal, par excellence* apod. Waszakowa do této skupiny uvádí také zkratky (*CD, DVD, SMS*).[53] Z analyzovaných recenzí mohu uvést další příklady: *mp3, tourneé, PR, LP.*

Poznámka.

Jílek dále upozorňuje také na tzv. **skutečné citáty,** která mohou plnit funkci různých přísloví a úsloví: *Festina lente!* (Spěchej pomalu*!), Carpe diem!* (Využij dne!).[54] V recenzích jsou skutečné citáty spíše marginalitou. V analyzovaném materiálu se vyskytl jeden příklad: *O tempora, o mores* (Ó doba, ó mravy*).* Tento citát vyjadřuje pohoršení kvůli uvolnění nebo úplnému úpadku dobrých mravů dané doby.[55]

[49] Markowski, 2006, s. 164
[50] Jílek, 2006, s. 23
[51] Markowski, 2006, s. 164-165
[52] Jílek, 2006, s. 30
[53] Przejawy internacjonalizacji w słowotwórstwie współczesnej polszczyzny, 2006, s. 17
[54] Jílek, 2006, s. 30
[55] Dostupné z: https://sjp.pwn.pl/szukaj/o%20tempora%20o%20mores.html

4.1.2 ČÁSTEČNĚ ADAPTOVANÉ VÝPŮJČKY

Tento typ výpůjček vzniká na základě fonetické adaptace např. *AIDS* (vyslovováno jako *ajts* nebo *ajds*) nebo i grafické podoby např. *konfetti.* Další skupinu tvoří deriváty, které jsou adaptovány jak foneticky, tak graficky (např. *thriller, walkman*). U těchto výrazů dochází k flexi. Na druhé straně stále existují deriváty, jež flexi nepodléhají (např. *wideo, porno*).[56] Waszakowa uvádí dále příklady, jež si zachovávají ortografii, výslovnost a jsou formálně sklonné např. *suspens, pent-house, mall.*[57] Z analyzovaných recenzí zmíním další příklady*: beat, love song, banjo.*

4.1.3 ZCELA ADAPTOVANÉ VÝPŮJČKY

Jedná se o výrazy, jež jsou adaptované po grafické, fonetické, morfologické stránce a staly se součástí aktivní slovní zásoby. Tento typ výpůjček je užíván již po staletí např. *rynek, cegła* (z něm.), *bilet, dama* (z fran.), *korona, atrament, berło* (z lat.).[58] Z analyzovaného materiálu uvádím další příklady: *album, koncert, aranż, wiolenczelo.*

4.2 HUDEBNÍ TERMINOLOGIE

V rámci výpůjček bych zmínil podkapitolu věnovanou hudební terminologií, která je podstatným jazykovým prostředkem. V hudebních recenzí se objevuje řada anglicismů tykajících se zvukové stránky hudebního alba (*beat, bass, playback*). Hudební kritici také rádi užívají různé žánrové „nálepky" k lepší charakteristice samotného žánru (*eksperymentalne R&B, piano pop, indie rock* atd.).

Termíny řecko-latinského původu[59]: *akustyka, dyrygent, dyskografia, eksperyment, dramaturgia, dynamika, estetyka, interpretacja, fantazja, improvizacja, muzykologia, muzykal, instrumentalizacja, interpretacja, legenda, postmoderna, tekst, ton;*

Termíny z francouzštiny: *amater, akord, aria, awantgarda, ballada, debut, festywal, koncert, uwertura, chanson;*

Termíny z italštiny: *intermezzo, recytatyw, tempo, trio, opera, wirtuoz, duet;*

[56] Markowski, 2006, s. 164
[57] Waszakowa, 2006, s. 18
[58] Markowski, tamtéž
[59]Rozdělení a uvedené příklady přeloženy dle magisterská práce Havlová, J. Výrazové prostředky v hudebních recenzích Mladé Fronty Dnes, Brno 2010, s. 17

Termíny z angličtiny: *beat, big beat, break, dyskoteka, hit, chorus, jam, keyboards, label, mainstream, music hall, choir, playback, show, single, song, soundtrack, underground, bass,* příklady názvů hudebních žánrů: *acid rock, folk, rhytm and blues (R&B), indie pop, funk, jazz apod.*

5 HODNOTÍCÍ ADJEKTIVA

Witold Sułek se ve svém článku věnuje otázce, zda hudební recenze již není „mrtvým" publicistickým žánrem. Jeho pochyby vycházejí v důsledku např. stejných hodnotících adjektiv:[60]

a) kritici zvukovou stránku často hodnotí těmito adjektivy: *surovy*, *soczysty*, *twardy* nebo *miękki*, *pełny*, *płytki*, dále užívají nepříliš srozumitelná adjektiva jako *szczery*, *dziwny* nebo *awangardowy* (recenzenti často svou argumentaci dále nerozvádějí, v čem avantgardnost zvukové stránky alba spočívá)
b) v recenzích se vyskytují i další adjektiva pro hodnocení celé kompozice hudebního útvoru: *zwarta, rozbudowana, wielowątkowa* apod.

Dále Michał Rupniewski hodnotící adjektiva rozdělil do tří skupin:[61]

1. **estetické hodnocení**, kde uvádí adjektiva jako *piękny* a *szczery*. Uvádí příklad věty: *Muzyka Beatlesów jest piękna i szczera.* Toto hodnocení poukazuje na neopakovatelný estetický zážitek;
2. **morální (etické) hodnocení**, které se váže na umělecké hodnocení. Rupieniwski uvadí modelový příklad: Disco polo je ta nejlepší hudba pod sluncem. Toto tvrzení by zřejmě vyvolala politováníhodnou nebo bouřlivou reakci;
3. **umělecké hodnocení**, v této skupiné uvádí tyto příklady: *ponadczasowy, przestarzały, świeży, nowatorski, kiczowaty, wspaniały.*

Většina výše uvedených hodnotících adjektiv může působit dost nedůvěryhodně a často jsou zmiňována bez jakékoli pádné argumentace. Hodnotící přídavná jména jsou abstraktního a utilitárního charakteru a často obsahují expresivitu (viz podkapitola věnující se expresivitě).

[60] Rezenzja płytowa jako martwy gatunek. Frankensteinova próba tchnięcia nowego życia: Unisono na pomieszane języki 1, s. 165
[61] Rupieniewski M., Czy o gustach naprawdę się nie dyskutuje? Problematyka obiektywności sądów oceniających w kontekście sporów o wartość estetyczną: Unisono w wielogłosie 4, Sosnowiec 2013, s 58-60

5.1 STUPŇOVÁNÍ ADJEKTIV

Hodnotící adjektiva mají také subjektivní a pocitový charakter. Stupňování adjektiv je jeden ze způsobů, pomocí něhož lze dosáhnou zesílení hodnotícího významu.

Komparativ u přídavných jmen je tvořen pomocí formantu **-szy** a **-ejszy**. Formant **-szy** se realizuje v adjektivech končících na jednu souhlásku např. *mały → mniejszy, biały, → bielszy.* U adjektiv končících na dvě nebo více souhlásek se komparativ realizuje na základě formantu **-ejszy** např. *stuczny→ stucznniejszy, ciemny → ciemniejszy*. Přídavná jména, jejichž kmen slova je zakončen na *− k −* , *− ek−* , *− ok−* tvoří formy komparativa s formantem **-szy** např. *szer(ok)–i →szer−szy*, *dal(ek)–i → dal−szy*.

Superlativ je tvořen na základě formantu **-naj** např. *lepszy → najlepszy, ciemny → najciemniejszy*.

Stupňování adjektiv lze i na základě tzv. opisu: komparativ je realizován společně s příslovcem *bardzo* nebo *mało* např. *mniej odpowiedzialny, bardziej dosadny* a superlativ je navíc tvořen s formantem **-naj**, např. *najmniej odpowiedzialny, najbardziej dosadny.*

Výjimky:

dobry *→ lepszy → najlepszy,*
zły *→ gorszy → najgorszy,*
mały *→ mniejszy → najmniejszy,*
duży *→ większy → największy* apod.[62]

5.2 SLOVOTVORBA ADJEKTIV

Z mých analyzovaných recenzí zde uvádím konkrétní příklady prefixů a sufixů:

1) sufixy analyzovaných recenzí

-ny *(pięk-ny, specjal-ny)*
-owy *(styl-owy, sur-owy, awangard-owy)*
-y *(ciekaw-y, prawdziw-y)*
-ki *(miał-ki, wyso-ki)*
-ski *(aniel-ski, pła-ski)*
-alny *(stosow-alny, niezauważ-alny)*

[62] Strutyński J., Gramatyka polska, Kraków 2005, s. 213-214

-liwy *(obrzyd-liwy, chwyt-liwy)*

-utki *(króc-iutki)*[63]

-cki *(epi-cki)*

-ony *(oświęc-ony, szal-ony)*

-any *(uda-ny, wystudiowa-ny)*

-ty *(znakomi-ty,)*[64]

Poznámka.

V analyzovaných recenzích se objevovaly deriváty odvozených od zcela adaptovaných výpůjček za pomocí různých formantů např. *epika → epicki, euforia → euforyczny, futurystyka → futurystyczny, teatr → teatralny, styl → stylowy, plastik → plastikowy.*

2) prefixy analyzovaných recenzí

V příkladech jsou uvedeny příklady adherentní slovotvorné expresivity, které zesilují významový charakter adjektiv za pomocí prefixu:

arcy- *(arcy-dobry, arcy-ciekawy)*

prze- *(prze-słodzony, prze-pełniony)*

pseudo- *(pseudo-intelektualny)*

hurra- *(hurra-optimistyczny)*

ultra- *(ultra-popowy, ultra-długi)*

ekstra- *(ekstra-mocny)*

hiper- *(hiper-poprawny)*

Příklady s prefixy *ultra-, ekstra-, arcy-, hiper-* jsem v recenzích nenalezl, nicméně objasním jejich významy. Prefix *arcy-* jinak řečeno mající neobyčejný význam, výjimečnost. Dále *hiper-* informuje o intenzivnosti nebo velkém rozsahu; předpona *ekstra-* má následovný význam: velmi dobrá kvalita, atraktivní, neobyčejný.[65] Prefix *ultra-* představuje nejvyšší intenzitu dané vlastnosti. Významy dalších prefixů budou vysvětleny v samotné analýze.[66]

[63] Częścik A., Częścik J., Gramatyka co z głowy nie umyka, Gdańsk 2003, s. 107
[64] Lipińska E., Dąmbska E. G., Kiedyś wrócisz tu, s.149-153
[65] Waszakowa, 2006, s. 71
[66] Dostupné z: https://sjp.pwn.pl/szukaj/ultra.html

Dalé zde uvedu příklady adjektiv s prefixy, jež neobsahují expresivitu, ale primárně plní funkci dokonavého vidu:

po- *(po-żegnalny)*
o- *(o-szukany)*
z- *(z-homogenizowany, z-marginalizowany)*
na- *(na-znaczony)*
u- *(u-leczony)*

Některé prefixy mění celý význam:

za- *(za-aranżowany, za-pętlony)*
nie- *(nie-podrabialny, nie-odwołalny)*

Poznámka.
V analytické části se budu zabývat prefixem *nie-* v rámci kladně a neutrálně hodnotících adjektiv).

3) výrazů s předložkovou vazbou, mj. pomocí formantu:

V analyzovaných recezních jsem se setkával i s adjektivy s tzv. **předložkovou vazbou:** [67]

bez- *(bez-płciowy, bez-błędny)*
ponad- *(ponad-czasowy)*

5.3 EXPRESIVITA U ADJEKTIV

Existuje skupina lexikálních jednotek, u kterých je kromě základního (nocionálního) významu přítomen příznak citový nebo volní, tyto jednotky označujeme jako expresivní. [68]

5.3.1 EXPRESIVITA ADHERENTNÍ

Jedná se o typ o expresivity, jež je obsažen už v samotném výrazu. Původní slova jsou v neutrálním významu, nicméně expresivní zabarvení získá až ve spojení s určitou konotací.

*„A podział ten jest bardzo prosty: na **oświeconych**, którzy „widzą, jak się rzeczy mają" i na ciemniaków, fanatyków i wierzących, którzy nienawidzą, palą, niszczą i zabijają."*[69]

[67] Częścik A., Częścik J., Gramatyka co z głowy nie umyka, Gdańsk 2003, s. 107
[68] Definice a následné rozdělení podle Jílka, 2006, s. 23 -25

Adjektivum *oświecony* znamená v původním významu vzdělaný, učený, avšak v tomto kontextu vyznívá ironicky a získává tak opačný význam; tedy hloupý, nevzdělaný.

5.3.2 EXPRESIVITA INHERENTNÍ (PŘIPSANÁ)

Tato expresivita je spjatá s lexikální stránkou výrazu. Tento typ expresivity se dělí následovně:

1) Slovotvorná expresivita

a) Deminutiva: *króciutki, młodziutki*
b) Augmentativa: *idiotyczny*, *obrzydliwy*
c) Zesílení/zjemnění původní vlastnosti za pomocí sufixů a prefixů: *pseudo-intelektualny, prze-różny, hurra-optimistyczny, biel-utki* (viz prefixy hodnotících adjektiv)

2) Expresivita lexikálně-sémantická

Je spjata se základním významem lexikální jednotky Jde o označení vyvolávající citové hodnocení. V rámci adjektiv bych zde zařadil následovnou skupinu adjektiv:

a) Slova, jejichž expresivita spočívá přímo ve významu: *wulgarny, wyjątkowy, znakomity*

[69] Dostupné z: http://www.muzycznyhoryzont.pl/maria-peszek-karabin/

6 DALŠÍ TROPY

Metafory, frazémy, hodnotící adjektiva mohou být doprovázeny jinými jazykovými prostředky, které si kladou za cíl zesílit persvazivní a přesvědčovací funkci. Jedná se především o tyto jazykové prostředky:

6.1 HYPERBOLA

Jedná se o zveličení určitého slovního spojení. (*př.: mám moře starostí, nemá ani gram (špetku) rozumu, už jsem to stokrát říkal).*[70]

Další příklady hyperboly:

Ciekawie zaaranżowane piosenki? Powalające melodie? Innowacyjność? *Nic z tych rzeczy.*[71]

Dalej – mieszanka przebojów i mniej znanych piosenek. Do tej pierwszej grupy należą: wspaniały "Hounds of Love", ośmiominutowy "King of the Mountain" oraz bezbłędny "Running Up That Hill (A Deal with God)", czyli jedna z ***najwspanialszych rzeczy, jakie dał światu pop.***[72]

Jedna z ***najbardziej wyjątkowych, wpływowych i zarazem enigmatycznych*** *postaci popkultury.*[73]

6.2 IRONIE

Jazykový prostředek zakládající se na protikladnosti vlastností pojmenování a hodnocení, např.: *to je náš pilný hošíček* (ve významu lenoch).[74]

Příklady ironie z analyzovaných recenzí:

Niestety, artystka nie jest już mistrzynią słownych gierek. Zamiast tego układa ona ***żałosne, częstochowskie rymy*** *w rodzaju „Chce mi się jeść/Chce mi się pić/Chce mi się kochać/Chce mi się śnić”.*[75]

[70] Jílek, 2006, s. 48
[71] Dostupné z: ttp://www.muzycznyhoryzont.pl/paramore-paramore/
[72] Dostupné z: https://kultura.onet.pl/recenzje/kate-bush-before-the-dawn-recenzja/n3w0tne
[73] Dostupné z: https://kultura.onet.pl/recenzje/kate-bush-before-the-dawn-recenzja/n3w0tne
[74] Jílek, 2006, tamtéž
[75] Dostupné z: http://www.muzycznyhoryzont.pl/maria-peszek-karabin/

***Swoje pięć groszy dorzucają też płaskie wokalizy**, które generalnie sprowadzają się do kilkunastokrotnego powtarzania refrenu (Gwiazda*).[76]

*Mówiąc bardziej wprost, nie wiem jak dużo pieniędzy trzeba dostać albo jak tępym być, żeby skomplementować ten nienadający się do słuchania **ekskrement współczesnej muzyki**.*[77]

[76] Dostupné z: http://www.muzycznyhoryzont.pl/maria-peszek-karabin/
[77] Dostupné z: http://www.muzycznyhoryzont.pl/fka-twigs-lp1/

7 CHARAKTERISTIKA VYBRANÝCH INTERNETOVÝCH PORTÁLŮ

7.1 MUZYCZNY HORYZONT

Hudební portál Muzyczny Horyzont byl založen v roce 2003. Tento portál se zabývá hudebními recenzemi napříč různými žánry nejen v rámci současné mainstreamové a nezávislé hudební scény. K dispozici jsou rozhovory, koncerty, doporučení redaktorů a diskografie daných umělců. Stránky jsou velmi přehledné, dle mého názoru s hezkým grafickým provedením.

Recenze jsou hodnoceny bodově od jedné do deseti. Hodnocení je znázorněno taky grafickým symbolem v podobě hvězdiček. Při samotném hodnocení kritici berou v potaz produkci alba, texty písní a hudební nápady, ale jako nejdůležitější kritérium považují celkovou atmosféru alba. Recenze pak dále rozdělují do několika hlavních, vedlejších a speciálních kategorií. V rámci hlavní kategorie lze naleznout 3 další podkategorie: první z nich se nazývá *Eksploracje,* v níž jsou obsaženy recenze méně známých interpretů, kteří stojí za pozornost. V další podkategorii *Na topie* se nacházejí recenze alb, které odnesly komerční úspěch. V podskupině *Legendarne*hudební redaktoři vycházejí ze seznamu *1001 Albums You Must Hear Before You Die*.

Ve druhé kategorii se nachází dvě podskupiny: *Najnowsze* a *Polskie granie.* V rámci první podskupiny se vyskytují recenze alb, jež od vydání desky neuplynul rok. V druhé podskupině se redaktoři věnují současné polské hudební scéně.

V poslední kategorii se nalézají recenze alb, která jsou vydávána pod určitým nakladatelstvím.[78]

7.2 MAGAZYN GITARZYSTA

Internetový portál Magazyn Gitarzysta je v podstatě reklamou na hudební periodikum primárně pro čtenáře rockové hudby, jež vzniklo v roce 2006. V periodiku lze naleznout různé tipy, podklady týkajících se hraní na kytaru, dále prezentují výsledky testů kvalitu zvuku zesilovačů a kytar, kterým se věnují i na internetové stránce.[79] Tento internetový portál má podobnou strukturu jako Horyzont muzyczny. Čtenář se zde nalezne hudební novinky,

[78] Dostupné z: http://www.muzycznyhoryzont.pl/informacje-ogolne/
[79] Dostupné z: http://www.worldcat.org/title/gitarzysta-magazyn-fanow-gitary/oclc/69305246

rozhovory a plánované koncerty. Recenze jsou přehledně rozděleny na různé hudební žánry, od metalu až po folk. Stejně jako u výše zmíněných portálů jsou recenze hodnoceny bodově i grafickým znakem (kostky).

7.3 ONET.PL

Onet je jeden z čtenářsky nejoblíbenějších portálu na internetu. Více než 70 % uživatelů internetu tuto webovou stránku pravidelně navštěvuje.[80] Onet je široce zaměřený portál na články ze zpravodajství, sportu nebo kulturního dění. Hlavní stránka tohoto webu se mi zdá velmi nepřehledná a to především z důvodu velkého množství článků, zejména bulvárního typu. Sekce kultura je věnována článkům z oblasti literatury, filmu, výtvarného umění a designu. V sekci informující o hudbě se nachází stejně jako u výše zmíněných portálů podobné kategorie zabývající se hudebními rozhovory, událostmi, koncerty apod. Podobně jako na portálu Magazyn Gitarzysta je zde zastoupeno rozdělení na jednotlivé hudební žánry, které se bohužel netýkají recenzí, ale pouze hudebních událostí v rámci jednotlivých žánrů. Redaktoři recenzí upouštějí od grafické podoby hodnocení, nicméně bodové hodnocení v závorce je ponecháno.

[80] Dostupné z: http://www.axelspringer.de/en/presse/Ringier-Axel-Springer-Media-AG-and-TVN-S.A.-enter-into-an-agreement-regarding-the-acquisition-of-75-percent-of-the-shares-in-leading-Polish-online-portal-Onet.pl_6114163.html

8 ANALÝZA SLOVNÍ ZÁSOBY VE VYBRANÝCH HUDEBNÍCH RECENZÍCH

Praktická část se skládá z 10 analyzovaných recenzí vybraných ze dvou hudebních portálů Horyzont Muzyczny Horyzont, Muzyczny Gitarzysta a z jedné samostatné hudební sekce na internetové straně Onet.pl.

Jazykový materiál k analýze hodnotících adjektiv, metafor, frazemů a výpůjček činí 229 vyexcerpovaných vzorků z 10 hudebních recenzích různého hodnocení (1krát – 40 %, 50 % a 70 %; 2krát – 30 %, 80 %, 3krát - 90 %) napříč různými žánry: folk, elektronická hudba, rock, pop a její žánrové odnože (pop punk, pop rock, elektropop). Průměrné hodnocení analyzovaných recenzí činí 61,1 %. Recenze pocházejí z let 2013, 2015, 2016 a v roce 2017. V první části práce se zaměřím na hodnotící adjektiva, na jejich slovotvorbu a expresivitu. Ve druhé části uvedu příklady metafor a frazemů, které vysvětlím v rámci kontextu úryvků. Ve třetí části se budu zabývat výpůjčkami z hlediska stupně adaptace.

8.1 ANALÝZA HODNOTÍCÍCH ADJEKTIV

Hodnotící adjektiva jsem rozdělil do několika skupin. V první části analýzy adjektiv se budu věnovat těm, která jsou významově neutrální, dále se pak kladně hodnotící adjektiva a na závěr svoji pozornost zaměřím na negativně hodnotící přídavná jména. V rámci analýzy rozdělím a stručně popíšu adjektiva, jejichž význam je určen ve výrazu, dále pak příklady inherentní a adherentní expresivity, adjektiva s prefixem nie-. Analýzu vyhodnotím na základě jednotlivých grafů, kde určím jednotlivé jazykové jevy. Celkový počet činí 152 excerpovaných vzorků, nicméně uvedu jen některé příklady.

Graf bude znázorňovat míru spisovných a hovorových výrazu, další kategorie bude zahrnovat porovnání expresivních a neutrálních výrazů a jinak hodnotících adjektiv. Také vyhodnotím míru adjektiv, jejichž význam je určen přímo ve výrazu s přídavnými jmény s expresivním nábojem.

8.1.1 NEUTRÁLNĚ HODNOTÍCI ADJEKTIVA

Neutrálně hodnotící přídavná jména jsem rozdělil na adjektiva, jejichž význam je zabudován ve výrazu, dále také uvedu pár příkladů adjektiv s prefixem *nie-*.

Neutrální adjektiva, jejichž význam je obsažen ve výrazu

- ***knajpiany***

Albo Tu i teraz*, który przez chwilę punktuje fajnym,* ***knajpianym*** *klimatem, by po chwili zmienić się w kolejny, idiotyczny aranż.*[81]

- Adjektivum *knajpiany* je odvozen od výrazu *knajpa*. Recenzent tímto hovorovým výrazem přirovnává atmosféru písně *Tu i Teraz* k hospodskému prostředí.

- ***większy***
- ***mniejszy***

Niestety, choć w teorii opisy poszczególnych piosenek brzmią dobrze, w praktyce okazuje się, że niemal każda z nich ma ***większe*** *lub* ***mniejsze*** *wady.*[82]

- ***rytmiczny***
- ***orkiestrowy***

Potem rozbrzmiewa dowcipne rockabilly ze spogłosowaną gitarą ("To, co będzie"), by ustąpić miejsca ***rytmicznemu*** *electro-popowi, zaśpiewanemu świadomie manierycznym falsetem ("Krótkie momenty skupienia") i barokowemu popowi o* ***orkiestrowym*** *oddechu. ("Czas, który pozostał").*[83]

- Slovní spojení *orkiestrowy oddech* znamená orchestr znějící na pozadí písně.
- ***parateatralny***

Lecz i bez elementów ***parateatralnych*** *muzyka broni się w pełni.*[84]

- Přídavné jméno *parateatralny* označuje hudbu s divadelními prvky. Prefix *para-* vyjadřuje podobnost do druhé části výrazu, dal by se přeložit jako téměř, jakoby.[85]

[81] Dostupné z: http://www.muzycznyhoryzont.pl/maria-peszek-karabin/
[82] Dostupné z: http://www.muzycznyhoryzont.pl/paramore-paramore/
[83] Dostupné z: http://muzyka.onet.pl/recenzje/artur-rojek-koncert-w-nospr-recenzja/f752pw
[84] Dostupné z: https://kultura.onet.pl/recenzje/kate-bush-before-the-dawn-recenzja/n3w0tne
[85] Dostupné z: http://muzyka.onet.pl/recenzje/bjork-utopia-recenzja/0xm0mb

- ***prosty***

Po pierwsze jest ***prostym*** *instrumentem, który można wydrążyć w zwykłym patyku****.***[86]

- ***naznaczony***

Wielu przed nim próbowało i stali się po prostu śmieszni. Nowa muzyka Planta nie jest śmieszna. Jest czarująca, klimatyczna i ***naznaczona*** *piętnem artysty, który ją stworzył.*[87]

- ***rozsądny***

*No chyba, że pani Peszek oraz wspomniani recenzenci żyją w alternatywnej rzeczywistości: to jedyne****, rozsądne*** *wyjaśnienie.*[88]

- ***bardziej stadionowy***

W najgorszych snach nie spodziewałem się, że Linkin Park, niegdyś ostoja nu-metalu, a do niedawna jeden z filarów mniej lub ***bardziej stadionowego*** *rocka, zacznie grać miałki****,*** *przepełniony trendami i plastikowym brzmieniem pop.*[89]

- Přívlastek *bardziej stadionowy* označuje hudbu určenou na velká podia.
- ***głęboki***

Głównym bohaterem jest tu Leonard Cohen i jego ***głęboki****, nieco udręczony głos snujący nowe opowieści o miłości i schyłku życia.*[90]

Neutrální adjektiva s prefixem nie-

- ***niezauważalny***

Szwy są jednak ***niezauważalne****, a brak overdubbingu sprawia, że wszystko brzmi naturalnie i świeżo.*[91]

[86] Dostupné z: http://muzyka.onet.pl/recenzje/bjork-utopia-recenzja/0xm0mb
[87] Dostupné z: https://magazyngitarzysta.pl/muzyka/recenzje/folk/37103-carry-fire
[88] Dostupné z: http://www.muzycznyhoryzont.pl/maria-peszek-karabin/
[89] Dostupné z: http://www.muzycznyhoryzont.pl/linkin-park-one-more-light/
[90] Dostupné z: https://magazyngitarzysta.pl/muzyka/recenzje/folk/21195-you-want-it-darker
[91] Dostupné z: http://www.muzycznyhoryzont.pl/fka-twigs-lp1/

- ***nieuskuteczniany***

Jeżeli zatem miałbym wskazać, dla kogo Tysiąc lat jest adresowana, mój typ padłby przede wszystkim na tych, którzy punk rock znają z czasów jego początków lub za tym, dziś praktycznie ***nieuskutecznianym****, stylem tęsknią.*[92]

- ***niekwestinowany***

Jako że słuchacz to serce podane na dwunastocentymetrowym krążku czuje, nie sposób nie orzec, iż Tysiąc lat to płyta godna polecenia. To świetny powrót do korzeni muzyki punk rockowej, który – choć swoje wady ma – potrafi przezwyciężyć je ***niekwestionowanymi*** *zaletami.*[93]

- ***niepokojący***

Delikatne akordy na fletach kontrapunktowane są przez ciężkie, ***niepokojące*** *elektroniczne podkłady.*[94]

8.1.2 KLADNĚ HODNOTÍCÍ ADJEKTIVA

Kladně hodnotící adjektiva jsem rozdělil na kladně hodnotící adjektiva, jejichž význam je obsažen přímo ve výrazu, následně na přídavná jména s prefixem nie- a poté jsem uvedl příklady s adherentní a inherentní expresivitou.

Kladně hodnotící adjektiva, jejichž význam je určen přímo ve výrazu

- ***oryginalny***

Maria Peszek jest bowiem artystką nietuzinkową, którą lubię za dwie rzeczy: pełne ***oryginalnych*** *gier słownych teksty oraz za nietypowe aranżacje, których świetnie się słucha.*[95]

- Adjektivum cizího původu *oryginalny* může znamenat vlastnost něčeho nebo někoho: 1. co není kopií, falsifikátem ani předělávkou; 2. neopírá se o žádné vzory; 3. odbíhající se od všeho, co je všeobecně známé a obvyklé.[96]

[92] Dostupné z: http://www.muzycznyhoryzont.pl/harusha-tysiac-lat/
[93] Dostupné z: http://www.muzycznyhoryzont.pl/harusha-tysiac-lat/
[94] Dostupné z: http://muzyka.onet.pl/recenzje/bjork-utopia-recenzja/0xm0mb
[95] Dostupné z: http://www.muzycznyhoryzont.pl/maria-peszek-karabin/
[96] Dostupné z: https://sjp.pwn.pl/slowniki/oryginalny.html

- ***ciekawy***

W takich krótkich fragmentach, brzmiących niczym piosenki rodem z lat 40., wreszcie pojawiają się ***ciekawe*** *melodie i wreszcie pojawia się, zapomniana na tym krążku, cnota muzycznego umiarkowania.*[97]

- Hodnotící přívlastek *ciekawy* znamená vlastnost budící zájem.[98]

- ***dobry***

Niestety, rynek muzyczny jest tak ***s****konstruowany, że do ogólnoświatowej muzycznej świadomości wdziera się najczęściej nie to, co* ***dobre****, ale to, co nachalnie promowane.*[99]

- ***piękny***
- ***stylowy***

*Dozowane z umiarem chórki oraz instrumenty****,*** *choćby* ***piękne*** *partie skrzypiec pełnią tu rolę tła, ale jest to tło bardzo* ***stylowe*** *i świetnie.*[100]

- ***indiwidiualistyczny***

Miłośnicy wyjątkowego głosu Islandki i jej ***indywidualistycznego****, nieopierającego się żadnym modom, wymogom czy oczekiwaniom stylu, będą zachwyceni.*[101]

- Přídavné jméno *indiwidualistyczny* vychází z termínu individualismus. Jedná se o vlastnost, jenž byla v romantismu považována za nejvyšší morální cnost. Individualismus klade důraz na osobnost lidí a jejich vlastní názory.[102]
- ***sugestywny***

Harusha gra zazwyczaj w umiarkowanie szybko, ale dzięki aranżacjom potrafi wydobyć z piosenek wyjątkowo ***sugestywny****, ciężki klimat (Włącz muzykę, Róża).*[103]

- Adjektivum *sugestywny* bych v kontextu chápal jako velmi výrazný.

[97] Dostupné z: http://www.muzycznyhoryzont.pl/paramore-paramore/
[98] Dostupné z: https://sjp.pwn.pl/szukaj/ciekawy.html
[99] Dostupné z: http://www.muzycznyhoryzont.pl/paramore-paramore/
[100] Dostupné z: https://magazyngitarzysta.pl/muzyka/recenzje/folk/21195-you-want-it-darker
[101] Dostupné z: http://muzyka.onet.pl/recenzje/bjork-utopia-recenzja/0xm0mb
[102] Dostupné z: http://muzyka.onet.pl/recenzje/bjork-utopia-recenzja/0xm0mb
[103] Dostupné z: http://www.muzycznyhoryzont.pl/harusha-tysiac-lat/

- ***ponadczasowy***

Jak sztuka, której nie ima się czas. Bo nawet jeśli Plant miał jakieś wpadki na przestrzeni tych wszystkich lat, a przecież takie miewał, to w dyskografii przeważają jednak ***ponadczasowe*** *cudeńka.*[104]

- Prefix *ponad-* výrazu připisuje kladný význam. Adjektivum *ponadczasowy* přisuzujeme věcem, co nikdy neztratí hodnotu nebo význam a budou stále aktuální.
- ***zachwycający***

A przecież są tu jeszcze takie perły, jak poświęcona Joannie d'Arc "Joanni" z ambientową gitarą i gospelowymi chórkami, czy wreszcie ***zachwycający*** *"Top of the City" – mini-arcydzieło w duchu nieodżałowanego Prince'a, swoją drogą wielkiego wielbiciela i współpracownika Kate.*[105]

- ***bardziej melodyjny***

Natomiast w drugiej odsłonie Tysiąc lat to krążek ***bardziej melodyjny*** *i przystępny, kłaniający się w pas brzmieniom czysto rock and rollowym.*[106]

- Přídavné jméno *melodyjny* hodnotí zvukovou stránku jako příjemnou na poslech.[107]

Kladně hodnotící adjektiva s prefixem nie-

- ***nieszablonowy***

To po prostu fantastyczne kompozycje – ***nieszablonowe,*** *poszukujące, odważne.*[108]

- Adjektivum *nieszablonowy* by se dal nahradit výrazem originální nebo netradiční.
- ***nietuzinkowy***
- ***nietypowy***

Maria Peszek jest bowiem artystką ***nietuzinkową****, którą lubię za dwie rzeczy: pełne oryginalnych gier słownych teksty oraz za* ***nietypowe*** *aranżacje, których świetnie się słucha.*[109]

[104] Dostupné z: https://magazyngitarzysta.pl/muzyka/recenzje/folk/37103-carry-fire
[105] Dostupné z: https://kultura.onet.pl/recenzje/kate-bush-before-the-dawn-recenzja/n3w0tne
[106] Dostupné z: http://www.muzycznyhoryzont.pl/harusha-tysiac-lat/
[107] Dostupné z: https://sjp.pwn.pl/szukaj/melodyjny.html
[108] Dostupné z: https://kultura.onet.pl/recenzje/kate-bush-before-the-dawn-recenzja/n3w0tne
[109] Dostupné z: http://www.muzycznyhoryzont.pl/maria-peszek-karabin/

- ***niespożyty***

*Znaleźć można na niej zarówno **niespożytą** energię, brud i moc, jak i pomysły iście szalone.*[110]

Příklady kladně hodnotících adjektiv s inherentní expresivitou

- ***fajny***

Albo Tu i teraz*, który przez chwilę punktuje **fajnym**, knajpianym klimatem, by po chwili zmienić się w kolejny, idiotyczny aranż.*[111]

- *Fajny* je také hovorový výraz, jenž by se dal označit jako synonymní výraz k adjektivu dobrý.[112]
- ***najwspanialszy***
- ***bezbłędny***

*Dalej – mieszanka przebojów i mniej znanych piosenek. Do tej pierwszej grupy należą: wspaniały "Hounds of Love", ośmiominutowy "King of the Mountain" oraz **bezbłędny** "Running Up That Hill (A Deal with God)", czyli jedna z **najwspanialszych** rzeczy, jakie dał światu pop.*[113]

- Tyto sofistikované přívlastky mají persvazivní funkci, navíc poslední z adjektiv dopomáhá ke gradaci celé věty.

- ***fantastyczny***

*To po prostu **fantastyczne** kompozycje – nieszablonowe, poszukujące, odważne.*[114]

- *Fantastyczny* je hovorový výraz vyjadřující něco neobyčejného, úžasného. V původním významu znamená vlastnost charakterizující nereálný svět např. v literatuře. Dle mého názoru vzletný přívlastek působí úsměvným dojmem.[115]
- ***enigmatyczny***

*Jedna z najbardziej wyjątkowych, wpływowych i zarazem **enigmatycznych** postaci popkultury.*[116]

[110] Dostupné z: http://www.muzycznyhoryzont.pl/harusha-tysiac-lat/
[111] Dostupné z: http://www.muzycznyhoryzont.pl/maria-peszek-karabin/
[112] Dostupné z: https://sjp.pwn.pl/szukaj/fajny.html
[113] Dostupné z: https://kultura.onet.pl/recenzje/kate-bush-before-the-dawn-recenzja/n3w0tne
[114] Dostupné z: https://kultura.onet.pl/recenzje/kate-bush-before-the-dawn-recenzja/n3w0tne
[115] Dostupné z: https://sjp.pwn.pl/szukaj/fantastyczny.html

Přívlastek *enigmatyczny* by se dal nahradit adjektivy záhadný, tajemný.[117]

- ***powalający***

***Powalające** melodie? Innowacyjność? Nic z tych rzeczy.*[118]

- Metaforické adjektivum *powalający* by v tomto kontextu mohl znamenat dechberoucí, ohromný. Expresivitu zesiluje postupná gradace za pomocí řečničcké otázky.

Příklady hodnotících adjektiv s adherentní expresivitou

- ***chwytliwy***

*Możemy wprawdzie usłyszeć jakieś postękiwanie i pojękiwanie, ale rzadko kiedy dobry śpiew. **Chwytliwych melodii** nie ma tu właściwie wcale, a niektóre refreny to istny koszmar (Proof, Be Alone).*[119]

- Zde se vyskytuje metaforické adjektivum (viz kapitola věnována metaforám).
- ***inteligentny***

*"Carry Fire" to 50 minut fantastycznej, fascynującej i **inteligentnej** muzyki od wielkiego artysty jakim nieprzerwanie jest Robert Plant.*[120]

Slovním spojením *inteligentna muzyka* se rozumí hudba, která není prvoplánová.

- ***udręczony***

*Głównym bohaterem jest tu **Leonard Cohen** i jego głęboki, nieco **udręczony** głos snujący nowe opowieści o miłości i schyłku życia.*[121]

- Původně výraz s neutrálním citovým nábojem a metaforické adjektivum *udręczony,* má následovné významy: 1. způsobit někomu fyzickou nebo psychickou újmu, 2. způsobit utrpení sobě.[122] To adjektivum má zdůraznit patos celé věty.

[116] Dostupné z: https://kultura.onet.pl/recenzje/kate-bush-before-the-dawn-recenzja/n3w0tne
[117] Dostupné z: https://sjp.pwn.pl/szukaj/enigmatyczny.html
[118] Dostupné z: http://www.muzycznyhoryzont.pl/paramore-paramore/
[119] Dostupné z: http://www.muzycznyhoryzont.pl/paramore-paramore/
[120] Dostupné z: https://magazyngitarzysta.pl/muzyka/recenzje/folk/37103-carry-fire
[121] Dostupné z: https://magazyngitarzysta.pl/muzyka/recenzje/folk/21195-you-want-it-darker
[122] Dostupné z: https://sjp.pwn.pl/szukaj/udr%C4%99czony.html

- ***ciężki***
- ***mknący***

*Najlepszymi przykładami utworów utrzymanych w takich klimatach są **ciężki,** brutalny i agresywny Koleś z pogranicza czy **mknące** Marzenia.*[123]

- Další z řád přívlastků, jež jsou silně expresivní, působí na citovou stránku čtenáře a má přesvědčit čtenáře o věrohodnosti výroku. *Ciężki, mknący* jsou navíc metaforická adjektiva.
- ***epicki***

*Ten nastrój emocjonalnego rozedrgania i **epickiego** rozmachu pomysłowo rozładowuje zabawne "Cucurrucucú Paloma" z repertuaru Caetano Valoso.*[124]

- Adjektivum *epicki* v tomto fragmentu lze nahradit přívlastkem velkolepý. Původně tento lexém znamená dějový.[125]
- ***surowy***
- ***brudny***

*Otóż dlatego, że choć nazwa Harusha nie brzmi na polską, to zaoferowana przez zespół muzyka sięga do samych korzeni **surowego, brudnego** grania, nieobecnego w naszym kraju od paru dekad.*[126]

- Jedná se o hodnocení punk rockové kapely, a proto tyto přívlastky řadím mezí příklady kladně hodnotících adjektiv s adherentní expresivitou.
- ***anielski***

*Skoro o tym mowa, goście specjalni, cechująca się **anielskim** głosem Kiiara oraz raperzy Stormzy i Pusha T w żaden sposób nie ratują nowego oblicza grupy.*[127]

- Metaforické adjektivum *anielski* by se dalo nahradit synonymy křechký nebo nevinný.

[123] Dostupné z: http://www.muzycznyhoryzont.pl/harusha-tysiac-lat/
[124] Dostupné z: http://muzyka.onet.pl/recenzje/artur-rojek-koncert-w-nospr-recenzja/f752pw
[125] Dostupné z: https://sjp.pwn.pl/szukaj/epicki.html
[126] Dostupné z: http://www.muzycznyhoryzont.pl/harusha-tysiac-lat/
[127] Dostupné z: https://magazyngitarzysta.pl/muzyka/recenzje/rock-i-punk/22245-one-more-light

- ***eteryczny***

Zdaniem recenzentów wspomnianych wyżej magazynów muzycznych, LP1 to nagranie, które „mieni się pełnym spectrum kolorów, oferując ***eteryczne*** *R&B, które nie boi się iść w stronę elektroniki" (A.V. Club), a przy tym dostarcza „emocjonalnego bagna, uleczonego nieszczęścia, desperackiego szukania uznania, nadającej godności mocy miłości i szacunku […]*[128]

- V tomto fragmentu recenzent cituje část recenze, která kladně hodnotí desku interpreta. Autor chce tak tímto poukázat na nesmyslnost a patos výroku. Hodnotící přívlastek *eteryczny* v kontextu znamená nadpozemský. V původním významu se jedná o vlastnosti vycházející z éteru (všudypřítomné substanci).

8.1.3 NEGATIVNĚ HODNOTÍCÍ ADJEKTIVA

Negativně hodnotící adjektiva jsou rozdělena stejně jako kladně hodnotící přídavná jména, a to na hodnotící adjektiva, jejichž význam je obsažen přímo ve výrazu, následně na adjektiva s prefixem nie- a poté se zaměřím na přívlastky s adherentní a inherentní expresivitou.

Negativně hodnotící adjektiva, jejichž význam je určen přímo ve výrazu

- ***dziwny***
- ***zapętlony***

Pojawiają się tu ***dziwne, zapętlone*** *sample, wokal często osnuty jest wokół nietypowego efektu; tego rodzaju rozwiązania formalne przypominają mi nieco utwory krajana pani Barnett, Stephena Wilkinsona, znanego jako Bibio.*[129]

- ***szortski***

W tych miejscach płyta potrafi wysłać słuchacza ponad trzy dekady wstecz, co dzieje się zarówno za sprawą wyjątkowo ***szorstkich*** *melodii, jak i surowej produkcji, która na ogół kojarzy się nagraniami sprzed transformacji – spieszę dodać, iż jest to zabieg w pełni celowy.*[130]

[128] Dostupné z: http://www.muzycznyhoryzont.pl/fka-twigs-lp1/

[129] Dostupné z: http://www.muzycznyhoryzont.pl/fka-twigs-lp1/

[130] Dostupné z: http://www.muzycznyhoryzont.pl/harusha-tysiac-lat

- *Szorstki* má v tomto slovním spojení negativní konotaci. Jako synonymní výraz bych zvolil drsný.

- ***nudny***

Muzyka na Karabinie praktycznie nie egzystuje, chyba, że chcemy tak nazwać ***nudne,*** *jednostajne, najczęściej elektroniczne aranżacje.*[131]

- ***znudzony***

W warstwie instrumentalnej najmniejsze nawet wolty są rzadkie, przez co jednak sprawiają one ***znudzonemu*** *słuchaczowi nielichą radość.*[132]

- Podle *Słowniku języka polskiego* adjektivum *nudny* je chápána jako vlastnost, která vyvolávající pocit nudy. Tuto vlastnost redaktor dále připisuje potenciálnímu posluchači (*znudzony*); lze říci, že je zde zastoupena persvazivní funkce.

Příklady negativně hodnotících adjektiv s inherentní expresivitou.

- ***pseudointelektualny***

I jeżeli tyle miejsca poświęcam temu ***pseudointelektualnemu*** *gniotowi, to tylko po to, aby Was uczulić – nie szukajcie na tej płycie niczego wartościowego.*[133]

- Negativní význam je obsažen v prefixu *pseudo-* neboli falešný, domnělý, podobný někomu.[134]

- ***hurraoptimistyczny***

Nie dociera do mnie, jakim cudem "One More Light" znalazło się na pierwszym miejscu Billboardu, ani tym bardziej, skąd ***hurraoptymistyczne*** *recenzje w zagranicznej prasie.*[135]

- Prefix *hurra-* vyjadřující expresivitu znamená přehnaný, velmi výrazný. V kontextu úryvku vyznívá ironicky.

[131] Dostupné z: http://www.muzycznyhoryzont.pl/maria-peszek-karabin/
[132] Dostupné z: http://www.muzycznyhoryzont.pl/maria-peszek-karabin/
[133] Dostupné z: http://www.muzycznyhoryzont.pl/maria-peszek-karabin/
[134] Waszakowa, 2006, s. 86
[135] Dostupné z: https://magazyngitarzysta.pl/muzyka/recenzje/rock-i-punk/22245-one-more-light

- ***obrzydliwy***

*Maria Peszek bazuje na **obrzydliwych** stereotypach, które nie mają żadnego pokrycia w rzeczywistości.*[136]

- Podle internetového *Słownika języka polskiego* augmentativum *obrzydliwy* přisuzuje vlastnost budící nechuť a odpor.
- ***przesłodzony***

*Jeżeli dodatkowo uwzględnimy fakt, że prócz jej wysokiego i **przesłodzonego** niekiedy głosu.*[137]

- Metaforické adjektivum *przesłodzony* je příklad inherentní expresivity, jež je vyjádřena prefixem *prze-*. V tomto případě zdůrazňuje větší intenzitu.[138]
- ***najgorszy***

*W **najgorszych** snach nie spodziewałem się, że Linkin Park, niegdyś ostoja nu-metalu, a do niedawna jeden z filarów mniej lub bardziej stadionowego rocka, zacznie grać miałki, przepełniony trendami i plastikowym brzmieniem pop.*[139]

- ***pretensjonalny***

*Innym mankamentem okazują się nachalnie wstawiane sample. Kilkukrotnie nakładany wokal (Still Into You), **pretensjonalne sztuczne** smyczki (One of Those) Crazy Girls) czy dzwonki rodem z kołysanki (Hate to See Your Heart Break) muzyce.*[140]

- Zde objevuje derivát zcela adaptované výpůjčky *pretensjonalny*, který podle *SJP* má následující významy: 1. chovající se nepřirozeně, 2. rychle vyhledaný, vypovídající o špatném vkusu.

[136] Dostupné z: http://www.muzycznyhoryzont.pl/maria-peszek-karabin
[137] Dostupné z: http://www.muzycznyhoryzont.pl/fka-twigs-lp1/
[138] Dostupné z: https://sjp.pwn.pl/doroszewski/prze;5482554.html
[139] Dostupné z: https://magazyngitarzysta.pl/muzyka/recenzje/rock-i-punk/22245-one-more-light
[140] Dostupné z: http://www.muzycznyhoryzont.pl/paramore-paramore/

Příklady kladně hodnotících adjektiv s adherentní expresivitou

- ***wystudiowany***
- ***zhomogenizowany***

Ta płyta to głos pokolenia, które odchodzi w zapomnienie, które myśli, że coś jeszcze znaczy i że jest autorytetem. Niestety, za fasadą mądrości i ***wystudiowanych*** *obaw o los świata, kryje się wyłącznie troska o własny dobrobyt i o to, by wszyscy ludzie myśleli w ten sam* ***zhomogenizowany*** *sposób.*[141]

- V tomto fragmentu adjektivum *wystudiowany* znamená přehnaný nebo domnělý. Stejně je tomu tak i u adjektiva *zhomogenizowany*, který patří k derivátům odvozeným na základě zcela adaptované výpůjčky. Tento přívlastek by se dal vysvětlit jako hloupý.
- ***kuriozalny***

Po pierwsze, linie wokalne są niekiedy ***kuriozalne*** *(Daydreaming).*[142]

- V tomto případě se jedná o derivát částečně adaptované výpůjčky *kuriosum* nebo také *kuriozum*.[143] Tímto výrazem se vyjadřují vlastnosti věcí, jevů, které se mohou jevit zvláštně nebo překvapivě. Nicméně v kontextu fragmentu se adjektivum, jež má vyznívat a ironickým úsměvným dojmem.
- ***wyprany***

Muzyka, zupełnie ***wyprana*** *z emocji, nie przekonuje niczym i, mówiąc wprost, niewiele obchodzi słuchacza.*[144]

- Další z příkladu pateticky znějících adjektiv zdůrazňují nedostatek emocí v dané hudbě.
- ***płaski***

Swoje pięć groszy dorzucają też ***płaskie*** *wokalizy, które generalnie sprowadzają się do kilkunastokrotnego powtarzania refrenu (Gwiazda*).[145]

[141] Dostupné z: http://www.muzycznyhoryzont.pl/maria-peszek-karabin/
[142] Dostupné z: http://www.muzycznyhoryzont.pl/paramore-paramore
[143] Dostupné z: https://sjp.pwn.pl/szukaj/kuriozalny.html
[144] Dostupné z: http://www.muzycznyhoryzont.pl/paramore-paramore/
[145] Dostupné z: http://www.muzycznyhoryzont.pl/maria-peszek-karabin/

- Adjektivum *płaski* je součástí frazémů, jenž navíc v kontextu věty působí ironicky a upoutává pozornost čtenáře. Kritizuje nekvalitní zpěv interpretky.
- ***hermetyczny***

*Należy również poczynić zastrzeżenie, iż jest to płyta **hermetyczna**, przeznaczona raczej dla koneserów; wychowani na Green Dayu wymiękną po dwóch minutach.*[146]

- Jeden z dalších derivátů zcela adaptovaných výpůjček poutající pozornost, která jsou dle mého názoru nevhodná pro popularizační recenze. Slovní spojení *hermetyczna płyta* informuje o albu pro určitou skupinu posluchačů. Prvotní význam označoval vlastnost pro neprodyšnost, vzdutěsnost.
- ***plastikowy***

*Nie chodzi o to, że **plastikowe** gwiazdy dzisiejszego popu nie grają w tej samej lidze, co Kate Bush – one nawet nie uprawiają tego samego sportu.*[147]

- Metaforické adjektivum, které bude dále vysvětleno v kapitole věnující se metaforám.
- ***bezpłciowy***
- ***bezbarwny***

***Bezpłciowe, bezbarwne** dźwięki sączą się przez prawie siedemdziesiąt minut… Można się tą płytą porządnie struć.*[148]

- Další z přívlastků vzbuzující patetičnost. Adjektivum *bezpłciowy* znamená v tomto kontextu nepřístupný nebo chladný. Přídavné jméno *berbarwny* informuje o nezajímavém zvukovém podkladu.
- ***słaby***

*Posługując się jeszcze raz językiem bardziej dosadnym: jeżeli ktoś ma zamiar opowiadać takie głupoty tylko po to, żeby dorobić ideologię do **słabej** płyty, albo – co bardziej prawdopodobne w grajdole polskiego Internetu.*[149]

- Spojení *słaba płyta* označuje desku, která není příliš hudebně zajímavá nebo výrazná, navíc je tento přívlastek i metaforického charakteru.

[146] Dostupné z: http://www.muzycznyhoryzont.pl/harusha-tysiac-lat/
[147] Dostupné z: https://kultura.onet.pl/recenzje/kate-bush-before-the-dawn-recenzja/n3w0tne
[148] Dostupné z: http://www.muzycznyhoryzont.pl/paramore-paramore/
[149] Dostupné z: http://www.muzycznyhoryzont.pl/fka-twigs-lp1/

- ***łaski***

Obecnie wyprano go zarówno z błyskotliwości jak i elastyczności w aranżu, na rzecz prostoty i wkupienia się w ***łaskich*** *młodych fanów hip-hopu.*[150]

- Přívlastek *łaski* je ironické adjektivum vysmívající se fanouškům hip-hopu.

[150] Dostupné z: https://magazyngitarzysta.pl/muzyka/recenzje/rock-i-punk/22245-one-more-light

8.1.4 VYHODNOCENÍ ANALÝZY

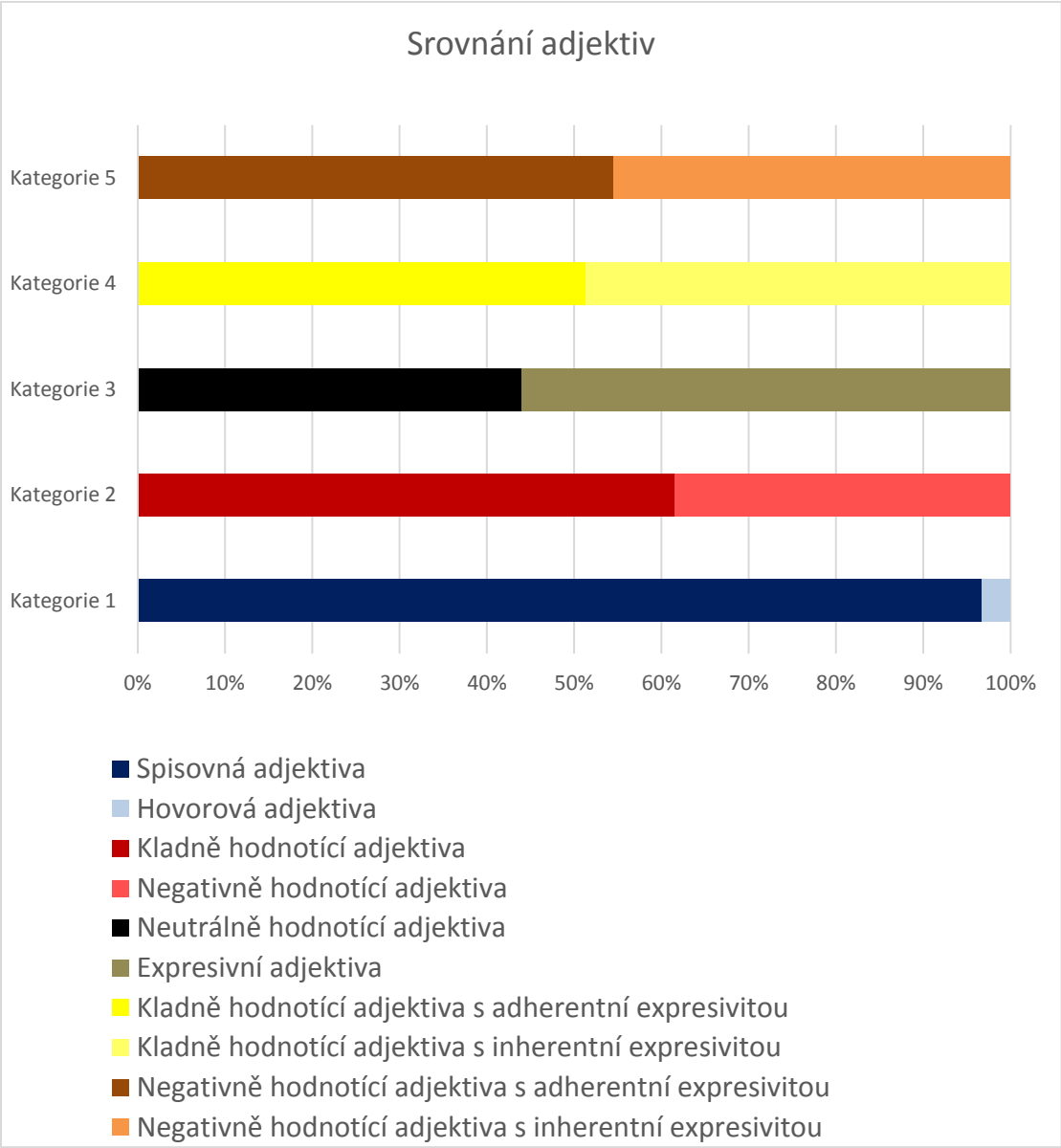

Z prvního grafu vyplývá, že v analyzovaném materiálu jsou nejvíce zastoupena spisovná adjektiva. Hovorových výrazů bylo nalezeno pouze 5. Publicistický styl je charakteristický spisovným jazykem, což mohu posoudit z výsledků mého výzkumu. Větší výskyt kladně hodnotích adjektiv přisuzují tomu, že jsem analyzoval vzorky z většího množství kladně hodnotích recenzích (6 z 10). Větší počet expresivních výrazů potvrzuje subjektivní hodnocení redaktorů. Výskyt připsané a adherentní expresivity je velmi vyrovnaný, nicméně v rámci kladně hodnotících adjektiv s inherentní expresivitou bylo nalezeno o 1 vyexcerpovaný vzorek navíc. Naopak je tomu u negativně hodnoticích přídavných jmén, kde je výskyt negativně hodnotích adjektiv s adherentní expresivitou o 2 vzorky vyšší.

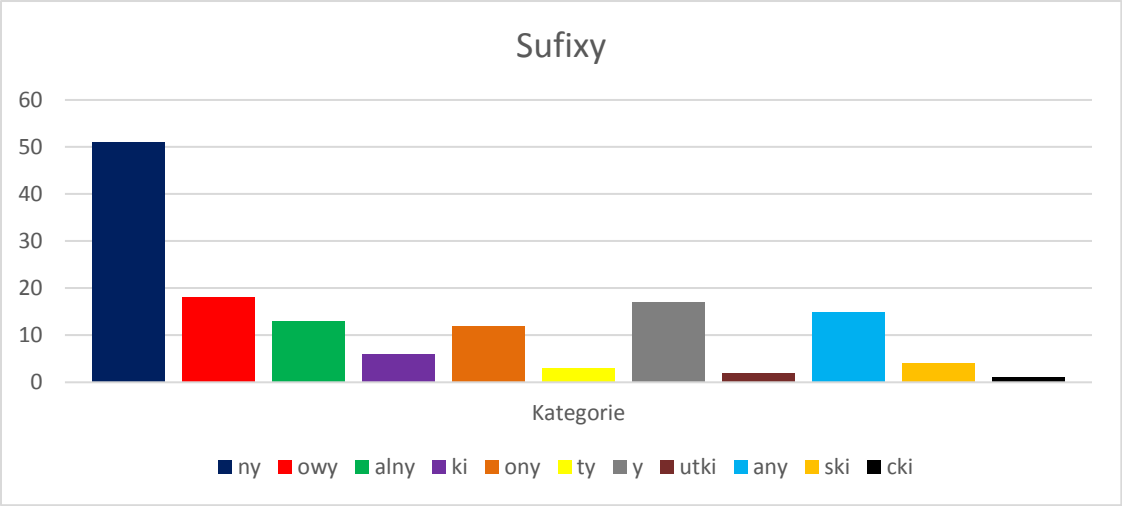

Nejfrektovanějším sufixem byl vyhodnocen sufix *-ny***.** Tento sufix zahrnuje všechna hodnotící adjektiva včetně zcela adaptovaných výpůjček (*inteligentny*, *enigmatyczny*, *absolutny*, *fantastyczny*) a také deriváty od těchto výpůjček odvozených *(charymatyczny*, *euforyczny*, *indiwidualistyczny).* Dalším častým sufixem je *-owy*, který se vyskytoval především v neutrálně hodnotících adjektivech *(przebojowy*, *bjorkowy*, *bardziej stadionowy).* Tento sufix se dobře adaptuje, jelikož v slovotvorném kmeni nedochází k žádným alternacím. Dalším četnými sufixy jsou *-any* a *-alny*, v rámci kterého lze najít příklady derivátů zcela adaptovaných výpůjček *(teatralny*, *kuriozalny*, *pseudointelektualny*, *niekwestinowany*, *wystudiowany, zaaranżowany).*

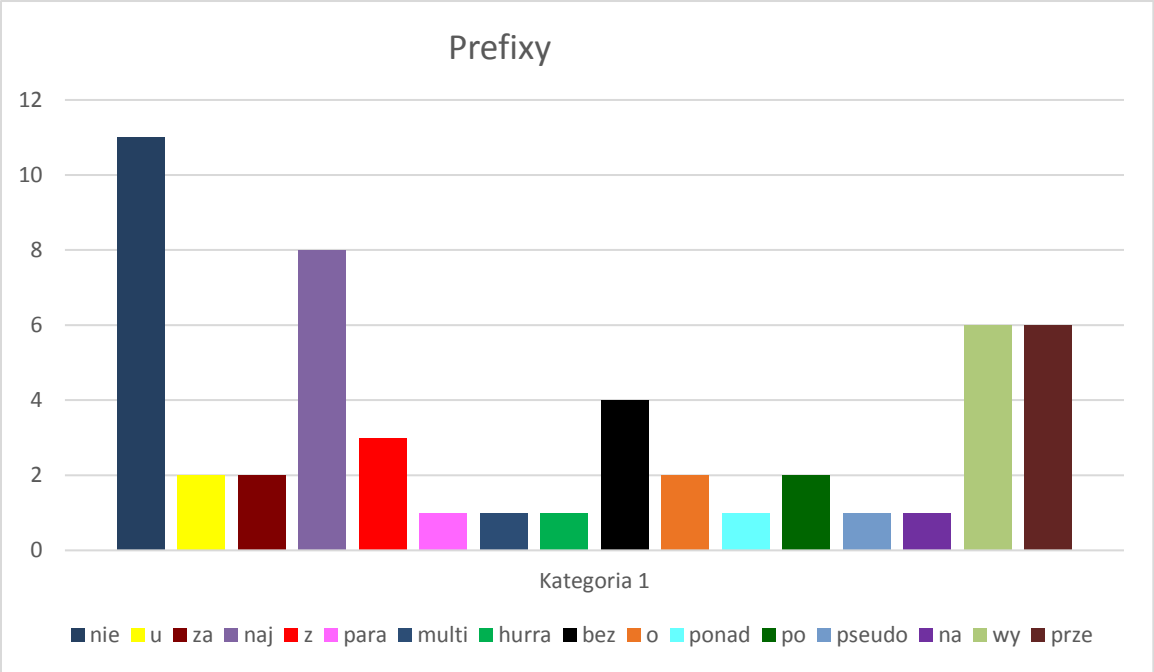

Prefix *nie-* je vyhodnocen jako nejvíce frekventovaný, zejména z toho důvodu, že se vyskytuje v určitě míře kladně i neutrálně hodnotích adjektivech. Dalšími častými prefixy jsou: *naj-*, *wy-*, *prze-*. V analytické části jsem vybral pár příkladů, kde prefix *prze-* obsahuje expresivitu, avšak ve třech případech má neutrální charakter. Marginální záležitostí se jeví prefixy cizího původu: *multi-*, *pseudo-*, *hurra-*, *para-*, jež se ve vyexcerpovaných vzorcích objevily pouze jednou.

8.2 ANALÝZA METAFOR A FRAZÉMŮ

Metafory a frazémy si v hudebních recenzích kladou za cíl citově působit na čtenáře a přesvědčit ho o věrohodnosti textu. Rozlišení mezi metaforou a frazémem je občas komplikované, především z toho důvodu, že oba jazykové prostředky jsou často založeny na přenesení určité obrazotvornosti. Pro svou analýzu jsem si vybral 19 příkladů metafor a 15 frazeologismů.

8.2.1 METAFORY

- ***chwytliwy***

Chwytliwych *melodii nie ma tu właściwie wcale, a niektóre refreny to istny koszmar (Proof, Be Alone).*[151]

- Zde se jedná o metaforické adjektivum. V hudebních recenzích se slovní obrat *chwytliwa melodia* stal ustáleným slovním spojením, kterému se rozumí lehce zapamatovatelná melodie.
- ***gwiazda techno***

...których nie powstydziłaby się Cascada czy jakakolwiek inna ***gwiazdka techno****, to jejprzeciwieństwo nie musi być od razu objawieniem na miarę Księgi Mormona…*[152]

- Zde se jedná o metaforického označení pro nejvýraznějšího interpreta v rámci určitého žánru. V kontextu má toto slovní spojení ovšem negativní a ironické zabarvení.
- ***królowa brytyjskiej piosenki***

Jej najnowszy album koncertowy dowodzi, że Kate Bush to absolutna ***królowa brytyjskiej piosenki.***[153]

- Redaktor touto metaforou vyjadřuje úctu k intepretce, kterou považuje za nejlepší umělkyni.

[151] Dostupné z: http://www.muzycznyhoryzont.pl/paramore-paramore/
[152] Dostupné z: http://www.muzycznyhoryzont.pl/fka-twigs-lp1/
[153] Dostupné z: https://kultura.onet.pl/recenzje/kate-bush-before-the-dawn-recenzja/n3w0tne

- ***wielka sercem i głosem***

*Ta niewielka wzrostem, lecz **wielka sercem i głosem** absolwentka katolickiej szkoły nie zwykła rozpieszczać swoich fanów.*[154]

- Tato metafora informuje o velkém hlasovém rozsahu zpěvu interpretky a na její emotivní prezentování se.
- ***mistrzynia słownych gierek***

*Niestety, artystka nie jest już **mistrzynią słownych gierek.***[155]

- Autor touto metaforou poukazuje na zpěvačin talent pro psaní písňových textů.
- ***nie brakuje wycieczek***

***Nie brakuje** też **wycieczek** w stronę ballad (Hate to See Your Heart Break) czy futurystycznego rocka spod znaku Muse (Future).*[156]

- Autor recenze slovním spojením poukazuje na výskyt balad.
- ***głos rujnuje***

*Po trzecie wreszcie, zdarza się, że **głos rujnuje** całkiem nieźle zapowiadającą się kompozycję (Part II), zupełnie nie pasując do pierwotnego zamysłu kompozytorów.*[157]

- Metafora s negativním hodnotícím příznakem, jež kritizuje hlas kazící hudební kompozici.
- ***piosenki się bronią***

*Lubię po prostu zadać pytanie na ile **bronią się piosenki**, a na ile nadany im rozgłos to efekt wielu godzin prac sztabu PR, marketingu i promocji.*[158]

- ***melodie i teksty balansują***

*świetne **melodie i teksty**, to do tego pomysłowo wyprodukowaną, **balansującą** z podziwu godną gracją między popem, rockiem a nowoczesną elektroniką.*[159]

- Jedna z dalších metafor připomínající multižánrovost alba.

[154] Dostupné z: https://kultura.onet.pl/recenzje/kate-bush-before-the-dawn-recenzja/n3w0tne
[155] Dostupné z: http://www.muzycznyhoryzont.pl/maria-peszek-karabin/
[156] Dostupné z: http://www.muzycznyhoryzont.pl/paramore-paramore/
[157] Dostupné z: http://www.muzycznyhoryzont.pl/paramore-paramore/
[158] Dostupné z: http://www.muzycznyhoryzont.pl/paramore-paramore/
[159] Dostupné z: http://muzyka.onet.pl/recenzje/artur-rojek-koncert-w-nospr-recenzja/f752pw

- ***rozwichrony post-rock***

Wcześniej znów do głosu dochodzi orkiestra, zamieniając "Lekkość" oraz "Kot i pelikan" w rozbudowane kompozycje o powoli budowanej narracji, bliskiej ***rozwichrzonemu post-rockowi.***[160]

- Přívlastek *rozwichrony* by se dal jinak vysvětlit jako vygradovaný.
- ***korzeni muzyki***

To świetny powrót do ***korzeni muzyki*** *punk rockowej, który – choć swoje wady ma – potrafi przezwyciężyć je niekwestionowanymi zaletami.*[161]

- Slovní spojení *korzeń muzyki* znamená původ něčeho nebo někoho.
- ***ekstrement muzyki***

Mówiąc bardziej wprost, nie wiem jak dużo pieniędzy trzeba dostać albo jak tępym być, żeby skomplementować ten nienadający się do słuchania ***ekskrement*** *współczesnej* ***muzyki.***[162]

- Pejorativní označení pro nehodnotnou hudbu současné doby. Podobná přirovnání, jež hraničí s etikou publicisty, by se dle mého mínění v popularizačních recenzích objevovat neměla.

- ***zawodzić falsetem***

Barnett stęka, jęczy i ***zawodzi falsetem,*** *ale z rzadka śpiewa.*[163]

- Falset znamená nepřirozeně vysoký až pisklavý hlas. Tako metafora je také hyperbola, jež negativně hodnotí zpěv umělkyně.
- ***wyprany z emocji***

LP1 okazuje się ***wypranym ze*** *szczerych* ***emocji****, rozwleczonym do granic możliwości tworem muzykopodobnym, na którym nie sposób znaleźć piosenek.*[164]

- Toto metaforické přirovnání poznamenává nedostatek emocionálního projevu na albu kapely.

[160] Dostupné z: http://muzyka.onet.pl/recenzje/artur-rojek-koncert-w-nospr-recenzja/f752pw
[161] Dostupné z: http://www.muzycznyhoryzont.pl/harusha-tysiac-lat/
[162] Dostupné z: http://www.muzycznyhoryzont.pl/fka-twigs-lp1
[163] Dostupné z: http://www.muzycznyhoryzont.pl/fka-twigs-lp1
[164] Dostupné z: http://www.muzycznyhoryzont.pl/fka-twigs-lp1

- ***miałki***
- ***plastikowy***

*W najgorszych snach nie spodziewałem się, że Linkin Park, niegdyś ostoja nu-metalu, a do niedawna jeden z filarów mniej lub bardziej stadionowego rocka, zacznie grać **miałki**, przepełniony trendami i **plastikowym** brzmieniem pop.*[165]

- Autor recenze negativně kritizuje zvukovou stránku alba. Přívlastek *plastikowy* by se dal nahradit slovním spojením uměle znějící. Přídavné jméno *miałki* informuje o nezajímavých, stejně znějících tóninách.
- ***dać światu***

*…oraz bezbłędny "Running Up That Hill (A Deal with God)", czyli jedna z najwspanialszych rzeczy, jakie **dał światu** pop.*[166]

- Redaktor upozorňuje na charakteristické prvky tvorby dané umělkyně.
- ***Cohen w pigułce***

*You Want It Darker", może poczuć się nieco rozczarowany, ponieważ reszta albumu to po prostu klasyczny **Cohen w pigułce**.*[167]

- Tento slovní obrat poukazuje na celkovou tvorbu hudebníka.
- ***zatopiony***

*…wątki czysto gościnne, bez wyraźnego wpływu na materiał jako całość. Ten bowiem jest **zatopiony** w folku, oriencie i world music. Trzeba dodać, że Plant tak jak w przypadku poprzedniczki, zaangażował grupę The Sensational Space Shifters.*[168]

- Vzletná fráze poukazuje na žánrovou pestrost interpreta.

8.2.2 FRAZÉMY

- ***podgrzewać atmosferę***

***Atmosferę** rozmów **podgrzewa** publikacją zdjęć promujących album, na których w ręku trzyma flet, a na pasie akcesorium z sex-shopu.*[169]

[165] Dostupné z: https://magazyngitarzysta.pl/muzyka/recenzje/rock-i-punk/22245-one-more-light
[166] Dostupné z: https://kultura.onet.pl/recenzje/kate-bush-before-the-dawn-recenzja/n3w0tne
[167] Dostupné z: https://magazyngitarzysta.pl/muzyka/recenzje/folk/21195-you-want-it-darker
[168] Dostupné z: https://magazyngitarzysta.pl/muzyka/recenzje/folk/37103-carry-fire

- Verbum *podgrzewać* znamená v přeneseném významu učinit něco intenzivnějším.
- ***wyssany z palca***

*Głosy – zaznaczmy – całkowicie **wyssane z palca** a wręcz bełkotliwe.*[170]

- Tato metafora poukazuje na nahodilost, nepřesvědčivost hlasů v pozadí.
- ***Karabin bazuje***

*Że **Karabin bazuje** na aktualnej kondycji polskiego społeczeństwa – mogłem się domyślić.*[171]

- Tato metafora informuje o albu, které naráží na vzrůstající nacionalismus v Polsku.
- ***chwytać za serce***

*Jackson w grobie się przewraca, muzycy ABBY włosy rwą z głowy (frazém), załamują ręce inni wykonawcy, gdy widzą, że na nic było układanie **chwytających za serce** refrenów, pięknych linii wokalnych i interesujących aranży, skoro tytuł jednej z najlepszych płyt roku można dostać i bez tych wszystkich zabiegóaw.*[172]

- Frazeologismus, jež má ironický nádech kritizuje negativní emocionální vypjatost refrenů.
- ***do głosu dochodzi***

*Wcześniej znów **do głosu dochodzi** orkiestra, zamieniając "Lekkość" oraz "Kot i pelikan" w rozbudowane kompozycje o powoli budowanej narracji, bliskiej rozwichrzonemu post-rockowi.*[173]

- Slovní obrat *do głosu dochodzi orchiestra* poukazuje na orchestr, jenž začne doprovázet zpěv.
- ***muzycy rwą włosy***

*Jackson w grobie się przewraca, **muzycy** ABBY **włosy rwą** z głowy, załamują ręce inni wykonawcy, gdy widzą, że na nic było układanie chwytających za serce refrenów, pięknych linii wokalnych i interesujących aranży, skoro tytuł jednej z najlepszych płyt roku można dostać i bez tych wszystkich zabiegów.*[174]

---

[169] Dostupné z: http://muzyka.onet.pl/recenzje/bjork-utopia-recenzja/0xm0mb
[170] Dostupné z: http://www.muzycznyhoryzont.pl/maria-peszek-karabin/
[171] Dostupné z: http://www.muzycznyhoryzont.pl/maria-peszek-karabin/
[172] Dostupné z: http://www.muzycznyhoryzont.pl/fka-twigs-lp1/
[173] Dostupné z: http://muzyka.onet.pl/recenzje/artur-rojek-koncert-w-nospr-recenzja/f752pw
[174] Dostupné z: http://www.muzycznyhoryzont.pl/fka-twigs-lp1/

- Redaktor sarkasticky hodnotí celkový dojem z alba.
- ***wybijać z bolesnej rutyny***

Weźmy takiego Żołnierzyka – wprawdzie ludyczna melodia brzmi cokolwiek żałośnie, ale przynajmniej ***wybija*** *z* ***bolesnej rutyny****.*[175]

- Zde se jedná o autorský frazém, jež upozorňuje na patetičnost textu písně *Żolnierzyk*, jež pojednává o mrtvém vojákovi.
- ***odnieść sukces***

Zazwyczaj z dużą dozą krytycyzmu podchodzę do płyt, które ***odniosły*** *komercyjny* ***sukces*** *i nad którymi w zachwytach rozpływają się tzw. profesjonalni recenzenci.*[176]

- Toto klišé informuje o hudebních úspěších daných umělců.
- ***nadać się na parket***

Takich piosenek jest więcej: Grow Up, Still Into You, (One of Those) Crazy Girls – wszystkie ***nadają się na parkiet****.*[177]

- Autor hodnotí taneční charakter písní.
- ***robić wrażenie***

Największe ***wrażenie robi*** *jednak "Easy" – przekształcając się niespodziewanie z alternatywnego R&B z soulowymi dęciakami, w niemal krautrockowy jam.*[178]

- Slovní spojení *robić wrażenie* se pojí spíše s lidmi nebo zvířaty.
- ***lubić wycieczki w stronę***

To zresztą dla Planta przecież nic nowego, już za czasów Led Zeppelin ***lubił wycieczki w stronę*** *Bliskiego Wschodu.*[179]

- Redaktor poukazuje na inspiraci Roberta Planta v orientální hudbě.

[175] Dostupné z: http://www.muzycznyhoryzont.pl/fka-twigs-lp1/
[176] Dostupné z: http://www.muzycznyhoryzont.pl/paramore-paramore/
[177] Dostupné z: http://www.muzycznyhoryzont.pl/paramore-paramore/
[178] Dostupné z: http://muzyka.onet.pl/recenzje/artur-rojek-koncert-w-nospr-recenzja/f752pw

[179] Dostupné z: https://magazyngitarzysta.pl/muzyka/recenzje/folk/37103-carry-fire

- ***wyjście obronną ręką***

Rozwój i chęć sprawdzenia się w nowej roli to jedno, drugie, to ***wyjście obronną ręką*** *i bez wstydu ze starcia zespół - fani. Linkin Park, zespół, który dawno porzucił łatkę "młodzieżowego", powinien deklasować konkurencję i potwierdzać swoją pozycję materiałem godnym swojego statusu.*[180]

- Redaktor tímto frazémem informuje o marketinogových tazích kapely.
- ***otrzymać góry złota***

Ma jednak pewną niewinność, zawartą w głosie młodziutkiej wokalistki, i właśnie tu, jeśli w ogóle, doszukiwałbym się plusów, bo po odpaleniu takiego "Battle Symphony" można dojść do wniosku, że nasz Afromenntal wart jest więcej niż Linkin Park, a ***góry złota powinni otrzymać*** *jedyni, najlepsi kopiści dawnego LP - Issues.*[181]

- Frazeologismus, který poukazuje na komerční úspěchy kapely.
- ***zwrot o trzysta sześćdziesiąt stopni***

Nawet jeśli LP1 jest zwrotem w stosunku do współczesnej muzyki, to jest to ***zwrot o*** *sławetne* ***trzysta sześćdziesiąt stopni****.*[182]

- Frazém ironicky poukazuje na to, že album přináší do současné hudby něco inovativní a nového.
- ***Nie jednak złoto, co się świeci.***

Nie *wszystko* ***jednak złoto, co się świeci.*** *Choć omawiany dziś krążek punktuje wieloma zaletami, ma również swe wady.* [183]

- Známé přísloví vytýkající vady hudebního alba.

[180] Dostupné z: https://magazyngitarzysta.pl/muzyka/recenzje/rock-i-punk/22245-one-more-light
[181] Dostupné z: https://magazyngitarzysta.pl/muzyka/recenzje/rock-i-punk/22245-one-more-light
[182] Dostupné z: http://www.muzycznyhoryzont.pl/fka-twigs-lp1/
[183] Dostupné z: http://www.muzycznyhoryzont.pl/harusha-tysiac-lat/

8.2.3 VYHODNOCENÍ ANALÝZY

Hlavním úkolem metafor a frazémů je učinit text čtivým a autentickým. V analýze se výskytují metaforická adjektiva *(zatopiony, chwytliwy, miałki, plastikowy)*, také jsou zde zastoupeny formy v neshodném přívlastu (*Cohen w pigułce, wielka sercem i głosem, mystrynia słownych gier*) a různé příklady personifikace (*melodie i teksty balansują, piosenki się bronią, głos rujnuje*). Stejně jako u metafor se některé frazeologismy dají považovat za klišé (*muzycy rwą włosy, odnieść sukces, nie jednak złoto, co się świeci).* Spousta frazeologismů je kreativně upravováno samotnými autory recenzí.

8.3 ANALÝZA VÝPŮJČEK

Výpůjčky jsem rozdělil podle míry adaptace na zcela adaptované, částečně adaptované výpůjčky a citátová slova. Celkový počet výpůjček činí 39 vyexcerpovaných vzorků.

8.3.1 ZCELA ADAPTOVANÉ VÝPŮJČKY

- ***album***

*Podobnie jak reszta **albumu**, czternastego w dorobku Kanadyjczyka, skupionego na tematach religijnych i ostatecznych.*[184]

- ***atmosfera***

***Atmosferę** rozmów podgrzewa publikacją zdjęć promujących album, na których w ręku trzyma flet, a na pasie akcesorium z sex-shopu.*[185]

- ***testament***

*"You Want It Darker" stał się muzycznym **testamentem**, a jego przesłanie nabrało dodatkowego wymiaru i pełnego znaczenia.*[186]

- ***erotyzm***

*LP1 nie ma jednak nic wspólnego z **erotyzmem:** to wulgarne porno, do którego zidiociali recenzenci próbują dodawać ideologię lub… wskazywać praktyczne zastosowania. „To najlepsza muzyka do uprawiania seksu", pisze redaktor A.V. Media.*[187]

- ***koncert***

*W ramach jego promocji dał wyjątkowy **koncert** w wyjątkowym miejscu – sali NOSPR w Katowicach.*[188]

[184] Dostupné z: https://magazyngitarzysta.pl/muzyka/recenzje/folk/21195-you-want-it-darker
[185] Dostupné z: http://muzyka.onet.pl/recenzje/bjork-utopia-recenzja/0xm0mb
[186] Dostupné z: https://magazyngitarzysta.pl/muzyka/recenzje/folk/21195-you-want-it-darker
[187] Dostupné z: http://www.muzycznyhoryzont.pl/fka-twigs-lp1/
[188] Dostupné z: http://muzyka.onet.pl/recenzje/artur-rojek-koncert-w-nospr-recenzja/f752pw

- ***irokazy***
- ***agrafki***

*I choć to nie młodzi ludzie z **irokezami** i **agrafkami** w ramoneskach zmienili w końcu ustrój, stali się oni twarzą kontestacji ówczesnej rzeczywistości.*[189]

- ***wokal***
- ***mankament***

*Nie mniej ważna kwestia – **wokal**, który, bynajmniej, nie ma wyłącznie jednego **mankamentu**.*[190]

*Dużym plusem płyty są za to trzy króciutkie, minutowe **interludia.***[191]

- ***sample***

*Właściwie w każdym utworze można usłyszeć **sample** lub bardziej syntezatorowe brzmienia.*[192]

- ***aranż***
- ***hip-hop***

*Obecnie wyprano go zarówno z błyskotliwości jak i elastyczności w **aranżu**, na rzecz prostoty i wkupienia się w łaskich młodych fanów **hip-hopu**.*[193]

- ***panteon***

*Najwyraźniej nie dla Marii Peszek, która **panteon** artystów zamieniła na zamknięty zakład swoich wyimaginowanych lęków i obaw.*[194]

- ***ballada***

*Nie brakuje też wycieczek w stronę **ballad** (Hate to See Your Heart Break) czy futurystycznego rocka spod znaku Muse (Future).*[195]

[189] Dostupné z: http://www.muzycznyhoryzont.pl/harusha-tysiac-lat/
[190] Dostupné z: http://www.muzycznyhoryzont.pl/paramore-paramore/
[191] Dostupné z: https://kultura.onet.pl/recenzje/kate-bush-before-the-dawn-recenzja/n3w0tne
[192] Dostupné z: http://www.muzycznyhoryzont.pl/paramore-paramore/
[193] Dostupné z: https://magazyngitarzysta.pl/muzyka/recenzje/rock-i-punk/22245-one-more-light
[194] Dostupné z: http://www.muzycznyhoryzont.pl/maria-peszek-karabin/
[195] Dostupné z: http://www.muzycznyhoryzont.pl/paramore-paramore/

- ***dyskografia***

*Bo nawet jeśli Plant miał jakieś wpadki na przestrzeni tych wszystkich lat, a przecież takie miewał, to w **dyskografii** przeważają jednak ponadczasowe cudeńka.*[196]

- ***charyzma***

*Nie sposób jednak zakwestionować, że z czasem zespół nabrał **charyzmy**.*[197]

- ***wiolonczelo***

*Pojawiają się skrzypce i **wiolonczela**.*[198]

- ***renesans***

*Zbigniew Szmatłoch, czyli prawdziwy człowiek **renesansu,** znany jako gitarzysta, aranżer i producent oraz Dominik Pyrzyna, który prawie dwie dekady spędził w szeregach mimo wszystko bardziej melodyjnego The Analogs.*[199]

- ***hit***

*Wystarczy porównać ją do **hitów** obecnej epoki, by dostrzec okrutny regres, jaki dokonał się w kulturze masowej.*[200]

- ***sukces***

*Zazwyczaj z dużą dozą krytycyzmu podchodzę do płyt, które odniosły komercyjny **sukces** i nad którymi w zachwytach rozpływają się tzw. profesjonalni recenzenci.*[201]

8.3.2 ČÁSTEČNĚ ADAPTOVANÉ VÝPŮJČKY

- ***erotyzm***

*LP1 nie ma jednak nic wspólnego z **erotyzmem:** to wulgarne porno, do którego zidiociali recenzenci próbują dodawać ideologię lub… wskazywać praktyczne zastosowania. „To najlepsza muzyka do uprawiania seksu", pisze redaktor A.V. Media.*[202]

---

[196] Dostupné z: https://magazyngitarzysta.pl/muzyka/recenzje/folk/37103-carry-fire
[197] Dostupné z: https://magazyngitarzysta.pl/muzyka/recenzje/rock-i-punk/22245-one-more-light
[198] Dostupné z: https://magazyngitarzysta.pl/muzyka/recenzje/folk/37103-carry-fire
[199] Dostupné z: http://www.muzycznyhoryzont.pl/harusha-tysiac-lat/
[200] Dostupné z: https://kultura.onet.pl/recenzje/kate-bush-before-the-dawn-recenzja/n3w0tne
[201] Dostupné z: http://www.muzycznyhoryzont.pl/paramore-paramore/

- ***akcsorium***
- ***sex-shop***

Atmosferę rozmów podgrzewa publikacją zdjęć promujących album, na których w ręku trzyma flet, a na pasie ***akcesorium*** *z* ***sex-shopu.***[203]

- ***love song***

Przy czym nie jest to bynajmniej zbiór ***love songów****, chociaż z całą pewnością na tej płycie "all is full of love".*[204]

- ***beat***

Nie wnosi on wprawdzie do twórczości Cohena nowych elementów, a jego konstrukcja przypomina choćby poprzednią płytę, choć z drugiej strony próżno tu szukać tak nowoczesnego ***beatu****, jak w znanym z "Popular Problems" oraz serialu Detektyw "Nevermind".*[205]

- ***suita***

Na drugi dysk składa się ***suita*** *"Ninth Wave" z płyty "Hounds of Love" (1985), opowieść o kobiecie tonącej w odmętach oceanu.*[206]

- ***EPka***

W ciągu trwającej blisko 40 lat kariery wydała dziesięć albumów studyjnych (w tym jeden z przeróbkami starszych utworów), jedną płytę z koncertu oraz kilka ***EPek*** *i pojedynczych utworów.*[207]

- ***banjo***
- ***instrumentarium***

Wokal i ***banjo*** *to jedyne używane w tych miejscach* ***instrumentarium****.*[208]

---

[202] Dostupné z: http://www.muzycznyhoryzont.pl/fka-twigs-lp1/
[203] Dostupné z: http://muzyka.onet.pl/recenzje/bjork-utopia-recenzja/0xm0mb
[204] Dostupné z: http://muzyka.onet.pl/recenzje/bjork-utopia-recenzja/0xm0mb
[205] Dostupné z: https://magazyngitarzysta.pl/muzyka/recenzje/folk/21195-you-want-it-darker
[206] Dostupné z: https://kultura.onet.pl/recenzje/kate-bush-before-the-dawn-recenzja/n3w0tne
[207] Dostupné z: https://kultura.onet.pl/recenzje/kate-bush-before-the-dawn-recenzja/n3w0tne
[208] Dostupné z: http://www.muzycznyhoryzont.pl/paramore-paramore/

- ***artwork***

*Jeszcze bardziej wartościowe będzie obejrzenie teledysków i całego "**artworku**", który uzupełnia muzykę.*[209]

8.3.3 CITÁTOVÁ SLOVA

- ***YouTube***

*Płyta ta jest majstersztykiem marketingowym, angażując i na **YouTube** („ach, te klipy", pieją recenzenci), i podczas krótkiej sesji z singlem, ale nie w trakcie zapoznawania się całą płytą; wtedy trudniej o lepszy lek na bezsenność.*[210]

- ***mp3***

*Wysyłamy sobie nawzajem **mp3**, zakochując się w piosenkach" - śpiewa w drugim singlu promującym album, "Blessing".*[211]

- ***fuck and go away***

*Tymczasem FKA Twigs nie śpiewa ani o romansie, ani o uczuciu, ani nawet o seksie, ale o zwierzęcej kopulacji, którą trafnie ująć można w hasło **fuck and go away.***[212]

- ***tournée***

*Dziewicze **tournée** odbyło się wiosną 1979 r. i obejmowało Europę. Drugie – i jak dotąd ostatnie – trwało od sierpnia do października 2014 r., za to w jednym tylko miejscu.*[213]

- ***rewers***

*To swego rodzaju jasny **rewers** mrocznego "Ninth Wave", oparty na niezwykłej idei wychodzącej od pytania: co takiego jest w słońcu, że jego światło pobudza ptaki do śpiewania?*[214]

[209] Dostupné z: http://muzyka.onet.pl/recenzje/bjork-utopia-recenzja/0xm0mb
[210] Dostupné z: http://www.muzycznyhoryzont.pl/fka-twigs-lp1/
[211] Dostupné z: http://muzyka.onet.pl/recenzje/bjork-utopia-recenzja/0xm0mb
[212] Dostupné z: http://www.muzycznyhoryzont.pl/fka-twigs-lp1/
[213] Dostupné z: https://kultura.onet.pl/recenzje/kate-bush-before-the-dawn-recenzja/n3w0tne
[214] Dostupné z: https://kultura.onet.pl/recenzje/kate-bush-before-the-dawn-recenzja/n3w0tne

- ***LP***

Ma jednak pewną niewinność, zawartą w głosie młodziutkiej wokalistki, i właśnie tu, jeśli w ogóle, doszukiwałbym się plusów, bo po odpaleniu takiego "Battle Symphony" można dojść do wniosku, że nasz Afromenntal wart jest więcej niż Linkin Park, a góry złota powinni otrzymać jedyni, najlepsi kopiści dawnego ***LP*** *- Issues.*[215]

- ***PR***

Lubię po prostu zadać pytanie na ile bronią się piosenki, a na ile nadany im rozgłos to efekt wielu godzin prac sztabu ***PR,*** *marketingu i promocji.*[216]

- ***world music***

Ten bowiem jest zatopiony w folku, oriencie i ***world music****.*[217]

Skutečné citáty:

O tempora, o mores![218]

[215] Dostupné z: https://magazyngitarzysta.pl/muzyka/recenzje/rock-i-punk/22245-one-more-light
[216] Dostupné z: http://www.muzycznyhoryzont.pl/paramore-paramore/
[217] Dostupné z: https://magazyngitarzysta.pl/muzyka/recenzje/folk/37103-carry-fire
[218] Dostupné z: http://www.muzycznyhoryzont.pl/fka-twigs-lp1/

8.3.4 VYHODNOCENÍ ANALÝZY

V analyzovaném materiálu se objevují odborné termíny, jejichž znalost je v hudebních recenzích naprostou samozřejmostí, avšak pro neobeznámeného čtenáře mohou působit nesrozumitelně. V analýze se vyskytuje velké množství anglicizmů, které lze považovat za modní výrazy. Tyto výrazy jsem nalezl primárně mezi zcela adaptovanými výpůjčkami *(erotyzm, mankament, aranż, agrafka, sample, irokez, wokal)* následně mezi částečně adaptovanými výpůjčkami (např. *love song, artwork, beat).* Některé výpůjčky poutají pozornost čtenáře např. *fuck and go away, rewers, O tempora! O mores!, erotyzm.* Mezi vyexperpovanými vzorky částečně adaptovaných výpůjček substantiva končící na sufix *-um,* jež jsou formálně nesklonná v jednotném čísle. Ve vyexcerpovaném vzorku se ojbjevuje příklad citátového slova *(YouTube)*, jež by šlo zařadit také mezi částečné adaptované výpůjčky, jelikož může být i formálně sklonné.[219]

[219] Dostupné z: https://sjp.pwn.pl/szukaj/youTube.html

8.4 CELKOVÉ HODNOCENÍ JAZYKOVÉ ANALÝZY

V rámci analýzy přídavných jmen bylo zaznamenáno velké množství spisovných výrazů, které činí necelých 36 %. Zhruba 40 % činí expresivní adjektiva. Expresivní výrazy kladou důraz na určitou rafinovanost a jistou naléhavost textů. Jako další prostředek expresivity lze považovat metaforu i frazeologismus, který v sobě může nést různé kladné a negativní citové zabarvení. Z malého vyexcerpovaného vzorku nemohu usoudit, kolik kladně negativně či neutrálně hodnotících frazeologizmů a metafor se v recenzích vyskytuje. Příklady výpůjček mají spíše ulititární charakter a ve většině případů nenesou citové zabarvení. V analyzovaných recenzích je uvedeno 20 zcela adaptovaných výpůjček, 10 částečně adaptovaných výpůjček, 8 citátových slov a 1 skutečného citátu. V rámci celkové analýzy jsem nalezl také výrazy cizího původu psané dvojí ortografií na základě fonetické adaptace (*rock'n'rollowy* i *rock and rollowy*, *banjo* i *bandżo).*

ZÁVĚR

Úkolem této bakalářské práce bylo charakterizovat nejtypičtější slovní zásobu ve vybraných hudebních recenzích.

V teoretické části jsem objasnil pojmy diskurz, publicistický styl, hudební recenze a v souvislostí s tím také publicistické žánry jí podobné, následně jsem věnoval pozornost metaforám a frazémům a jejich vymezení v rámci publicistického stylu. V další kapitole jsem se zabýval pojetím hodnotících adjektiv a jejich slovotvorbou a posléze cizími výrazy.

V posledních desetiletích lze sledovat v polské slovní zásobě výrazné změny, a to zejména v přejímání cizích výrazů. V recenzích se nachází značné množství internacionalizmů, zejména anglicismů z oblasti hudební terminologie. Tyto výrazy jsou nedílnou součástí recenzí.

Všechny analyzované jazykové prostředky se prolínají mezi sebou a některé z nich mohou vyvolávat různé emoce, jejichž cílem může být pobavit, ponaučit nebo přesvědčit čtenáře. Toho může být docíleno i pomocí expresivních výrazů. Expresivita hodnotících adjektiv byla rozdělena na adherentní a inherentní; v analyzovaném materiálu byl výskyt této expresivity poměrně četný. Dalším prostředkem expresivity může být také metafora nebo frazeologismus. Z malého počtu vyexcerpovaných vzorků však není možné posoudit konkrétní výsledky týkajících se těchto jazykových prostředků. Vyhodnotil jsem pouze adjektiva na základě jejich citového příznaku, spisovnosti a hovorovosti a určil výskyt prefixů a sufixů. V analyzovaném materiálu se vyskytuje ve většině případů velké množství spisovných výrazů, čímž se publicistický styl vyznačuje.

RESUMÉ

Niniejsza praca licencjacka jest poświęcona najbardziej charakterystycznym środkom językowym w wybranych recenzjach muzycznych.

W teoretycznej części zajmowałem się dyskursem, stylem publicystycznym, recenzją muzyczną i poszczególnymi gatunkami z nią związanymi. W następnych rozdziałach zwróciłem uwagę na metafory, frazeologizmy, wartościujące przymiotniki i ich słowotwórstwo. Ostatni podrozdział jest poświęcony zapożyczeniom i ich adaptacji w języku polskim.

Druga część dotyczy analizy środków językowych. Język polski jest pod wpływem internacjonalizacji wielu lat i z tego powodu w recenzjach muzycznych pojawia się wiele zapożyczonej leksyki. W związku z tym tworzy się mnóstwo derywatów o neutralnym znaczeniu.

Wszystkie analizowane w pracy środki językowe mieszają się między sobą i zwiększają ładunek emocjonalny za pomocą ekspresywności. Ekspresywność przymiotników podzieliłem na inherentną i adherentną, która często pojawiała się w analizie. Metafory i frazeologizmy mogą także pełnić funkcję ekspresywną. Z powodu niewielkiej ilości analizowanego materialu, trudno wyciagnąć wnioski natury ogólnej. Podsumowałem tylko rezultaty analizy przymiotników na podstawie ich emocjonalnych właściwości, następnie zwróciłem uwagę na sufiksy i prefiksy. Z badań wynika, że większość wyrazów należy do wyrazów literackich, które są charakterystyczne dla stylu publicystycznego.

BIBLIOGRAFIE

1. POD REDAKCJĄ JERZEGO BARTMIŃSKIEGO. *Współczesny język polski*. Wyd. 3. Lublin: Wydawn. Uniwersytetu Marii Curie-Skłodowskiej, 2010. ISBN 9788322731789.
2. ČERMÁK, František a Josef FILIPEC. *Česká lexikologie*. Praha: Academia, 1985, 281 s. ISBN (Váz.).
3. CZĘŚCIK, Józef a Anna CZĘŚCIK. *Gramatyka co z głowy nie umyka*. Wyd. 13. Gdańsk: Harmonia, 2003, 175 s. ISBN 8371340206.
4. GRABIAS, Stanisław. *Język w zachowaniach społecznych*. Wyd. 2., popr. Lublin: Wydawn. Uniwersytetu Marii Curue-Skłodowskiej, 1997. ISBN 8322710399.
5. JÍLEK, Viktor, *Lexikologie a stylistika nejen pro žurnalisty.* Olomouc: Univerzita Palackého v Olomouci, 2006, 150 s. Učebnice. ISBN 80-244-1246-2
6. JÍLEK, Viktor. *Žurnalistické texty jako výsledek působení jazykových a mimojazykových vlivů*. Olomouc: Univerzita Palackého v Olomouci, 2009, 120 s. Učebnice. ISBN 978-80-244-2218-
7. KRČMOVÁ, Marie, Eva MINÁŘOVÁ, Marie ČECHOVÁ a Jan CHLOUPEK. *Stylistika současné češtiny*. Praha: ISV, 1997, 282 s. ISBN 8085866218.
8. LAKOFF, George a Mark JOHNSON. *Metafory, kterými žijeme*. Vyd. 2. Přeložil Mirek ČEJKA. Brno: Host, 2014. Teoretická knihovna. ISBN 978-80-7491-152-1.
9. LIPIŃSKA, Ewa a ELŻBIETA GRAŻYNA DĄMBSKA. *Kiedyś wrócisz tu--*. Kraków: Universitas, 2003. ISBN 8324201300.
10. POD RED. RADOSŁAWA MARCINKIEWICZA. *Unisono na pomieszane języki*. Sosnowiec: Wydawnictwo Gad Records, 2010. ISBN 9788361637066.
11. POD RED. RADOSŁAWA MARCINKIEWICZA. *Unisono w wielogłosie*. Sosnowiec: Wydawnictwo Gad Records, 2013. ISBN 9788361637196
12. POD RED. RADOSŁAWA MARCINKIEWICZA. *Unisono na pomieszane języki*. Sosnowiec: Wydawnictwo Gad Records, 2014. ISBN 9788361637202.
13. MARKOWSKI, Andrzej. *Kultura języka polskiego: teoria, zagadnienia leksykalne*. Warszawa: Wydawn. Nauk. PWN, 2005. ISBN 8301145269
14. OSVALDOVÁ, Barbora a Jan HALADA. *Praktická encyklopedie žurnalistiky*. 2. dopl. vyd. Praha: Nakladatelství Libri, 2002, 240 s. ISBN 8072771086.
15. PETRUSEK, Miloslav, Alena VODÁKOVÁ a Hana MAŘÍKOVÁ. *Velký sociologický slovník*. Praha: Karolinum, 1996, 747 s. ISBN 8071843113.

16. STRUTYŃSKI, Janusz. *Gramatyka polska*. 2005. Kraków: Wydawnictwo Tomasz Strutyński, 2005. ISBN 838928801X.
17. WASZAKOWA, Krystyna. Przejawy internacjonalizacji w słowotwórstwie współczesnej polszczyzny. Warszawa: WUW, 2005. ISBN 832350055X.

ODBORNÉ ČLÁNKY

1. BEČKA, Josef. Metafora ve větě. *Naše řeč*. 1971, **54**(1), 1-14. c2018 [online]. [cit. 2018-05-05].
   Dostupné z:
   http://nase-rec.ujc.cas.cz/archiv.php?art=5531
2. WASZAKOWA, Krystyna. O wartościowaniu w słowotwórstwie. *Poradnik językowy*. 1991, **5**(6), 180 - 187.

AKADEMICKÉ PRÁCE

1. *Výrazové prostředky v hudebních recenzích Mladé Fronty Dnes*. Brno, 2010. Magisterská práce. Masarykova univerzita v Brně.

SEZNAM INTERNETOVÝCH ZDROJŮ

1. BRYK Grzegorz Robert Plant – Carry Fire. In: *Magazyn Gitarzysta: najlepszy serwis dla gitarzystów w Polsce* [online]. Warszawa: Wydawnictwo AVT-Korporacja Sp. z o.o., 2016-11-22 [cit. 2018-04-10].
   Dostupné z:
   https://magazyngitarzysta.pl/muzyka/recenzje/folk/37103-carry-fire
2. GYZŁ, Paweł. ARTUR ROJEK - "Koncert w NOSPR" [Recenzja]. *Kultura.onet.pl* [online]. c2018 5. 11. 2017 [cit. 2018-05-12].
   Dostupné z:
   https://kultura.onet.pl/muzyka/gatunki/pop/artur-rojek-koncert-w-nospr-recenzja/l947nd5
3. JAROCKI, Jarek. Paramore – Paramore. In: *Muzyczny Horyzont: Twój przewodnik po świecie muzyki* [online]. c2018, 06.07.2013 [cit. 2018-05-10].
   Dostupné z: http://www.muzycznyhoryzont.pl/paramore-paramore/
4. JAROCKI, Jarek. FKA Twigs – LP1. In: *Muzyczny Horyzont: Twój przewodnik po świecie muzyki* [online]. c2018, 10.01.2015 [cit. 2018-05-11].
   Dostupné z:
   http://www.muzycznyhoryzont.pl/fka-twigs-lp1/

5. JAROCKI, Jarek. Maria Peszek – Karabin. In: *Muzyczny Horyzont: Twój przewodnik po świecie muzyki* [online]. c2018, 27.02.2016 [cit. 2018-05-11].
Dostupné z: http://www.muzycznyhoryzont.pl/maria-peszek-karabin/
6. JAROCKI, Jarek. Harusha – Tysiąc lat. In: *Muzyczny Horyzont: Twój przewodnik po świecie muzyki* [online]. c2018, 31.05.2017 [cit. 2018-05-11].
Dostupné z: http://www.muzycznyhoryzont.pl/harusha-tysiac-lat/
7. KACZMARSKI, Maciej. KATE BUSH – "Before The Dawn" [Recenzja]. In: *Kultura.onet.pl* [online]. c2018 28. 11. 2016 [cit. 2018-05-12].
Dostupné z: http://muzyka.onet.pl/recenzje/bjork-utopia-recenzja/0xm0mb
8. KUBICKI, Szymon. Leonard Cohen - You Want It Darker. In: *Magazyn Gitarzysta: najlepszy serwis dla gitarzystów w Polsce* [online]. Warszawa: Wydawnictwo AVT-Korporacja Sp. z o. o., 2016-11-22 [cit. 2018-05-11].
Dostupné z: https://magazyngitarzysta.pl/muzyka/recenzje/folk/21195-you-want-it-darker
9. PALUCH, Kaśka. BJORK - "Utopia" [Recenzja]. In: *Kultura.onet.pl* [online]. c2018 17. 11. 2017 [cit. 2018-03-03].
Dostupné z: http://muzyka.onet.pl/recenzje/bjork-utopia-recenzja/0xm0mb
10. PINDOR, Grzegorz. Linkin Park - One More Light. In: *Magazyn Gitarzysta: najlepszy serwis dla gitarzystów w Polsce* [online]. Warszawa: Wydawnictwo AVT-Korporacja Sp. z o. o., 2017-06-06 [cit. 2018-05-11].
Dostupné z: https://magazyngitarzysta.pl/muzyka/recenzje/folk/37103-carry-fire
11. https://www.sjp.pwn.pl c2018 [online]. [cit. 2018-05-05].
Dostupné z: https://www.sjp.pwn.pl
12. https://www.glosbe.pl c2018 [online]. [cit. 2018-05-05].
Dostupné z: https://www.glosbe.pl
13. Ringier Axel Springer Media AG and TVN S.A. enter into an agreement regarding the acquisition of 75 percent of the shares in leading Polish online portal Onet.pl. In: *axel springe*r [online]. c2018 [cit. 2018-05-12].
Dostupné z: http://www.axelspringer.de/en/presse/Ringier-Axel-Springer-Media-AG-and-TVN-S.A.-enter-into-an-agreement-regarding-the-acquisition-of-75-percent-of-the-shares-in-leading-Polish-online-portal-Onet.pl_6114163.html

14. O serwisie. In: *Muzyczny Horyzont: Twój przewodnik po świecie muzyki* [online]. c2018 [cit. 2018-05-12].
Dostupné z: http://www.muzycznyhoryzont.pl/informacje-ogolne/
15. Gitarzysta : magazyn fanów gitary. In: *WorldCat.org: Největší knihovní katalog* [online]. [cit. 2018-05-11].
Dostupné z:
http://www.worldcat.org/title/gitarzysta-magazyn-fanow-gitary/oclc/69305246

SEZNAM ZKRATEK

atd. – a tak dále

např. – například

apod. – a podobně

aj. – a jiné

SJP – Słownik języka polskiego PWN

SEZNAM PŘÍLOH

Příloha č. 1 – Tabulka vyhodnocení analýzy hodnotících adjektiv

Příloha č. 2 – Tabulka souhrnného vyhodnocení počtů vyexcerpovaných vzorků

PŘÍLOHA Č. 1 – TABULKA VYHODNOCENÍ ANALÝZY HODNOTÍCÍCH ADJEKTIV

	Neutrální adjektiva, jejichž význam je obsažen ve výrazu
1.	knajpiany
2.	większy
3.	mniejszy
4.	rytmiczny
5.	specjalny
6.	parateatralny
7.	prosty
8.	delikatny
9.	naznaczony
10.	rozsądny
11.	bardziej stadionowy
12.	głęboki
13.	muzykopodobny
14.	różnorodny
15.	słodko-gorzki
16.	spokojniejszy
17.	standardowy
18.	orientalny
19.	jednostajny
20.	szeroki
21.	wysoki
22.	bardziej dosadny
23.	golapujący
24.	skoczny
25.	mroczny
26.	pokrętny
27.	inny
28.	klasyczny
29.	multimedialny

30.	ambientowy
31.	gospelowy
32.	utopijny
33.	rock'n'rollowy
34.	teatralny
35.	dramatyczny
36.	awangardowy
37.	bjorkowy
38.	przebojowy
39.	zaaranżowany
40.	pożegnalny
41.	powolny
42.	uleczony
43.	zinstrumentalizowany
44.	bardziej zmarginalizowany
45.	najwspanialszy
46.	najnowszy
47.	wyreżyserowany
48.	wyostrzony
49.	wyszeptany
50.	wyklarowany
51.	przeróżny
52.	uproszczony
	Neutrálně hodnotící adjektiva s prefixem nie-
1.	niepokojący
2.	niekwestinowany
3.	nieuskuteczniany
4.	niezauważalny
	Kladně hodnotící adjektiva, jejichž význam je určen přímo ve výrazu
1.	oryginalny
2.	ciekawy
3.	dobry
4.	piękny

5.	stylowy
6.	indiwidiualistyczny
7.	sugestywny
8.	ponadczasowy
9.	przemyślany
10.	udany
11.	przystępny
12.	zachwycający
13.	lepszy
14.	bardziej melodyjny
15.	bardziej wartościowy
16.	prawdziwy
	Kladně hodnotící adjektiva s prefixem nie-
1.	nietuzinkowy
2.	nietypowy
3.	niespożyty
4.	nieodwołalny
5.	niepodrabialny
6.	nieśmiertelny
	Kladně hodnotící adjektiva s inherentní expresivitou
1.	najwspaniałszy
2.	bezbłędny
3.	fantastyczny
4.	enigmatyczny
5.	doskonały
6.	unikatowy
7.	powalający
8.	największy
9.	euforyczny
10.	wspanialy
11.	najlepszy
12.	znakomity
13.	fascynujący

14.	charyzmatyczny
15.	absolutny
16.	czarujący
17.	najcenniejszy
18.	króciutki
19.	bezpretensjonalny
	Kladně hodnotící adjektiva s adherentní expresivitou
1.	chwytliwy
2.	inteligentny
3.	udręczony
4.	ciężki
5.	mknący
6.	epicki
7.	surowy
8.	brudny
9.	anielski
10.	fajny
11.	nieszablonowy
12.	odważny
13.	futurystyczny
14.	dowcipny
15.	gorący
16.	mocny
17.	eteryczny
18.	przerysowany
	Negativně hodnotící adjektiva, jejichž význam je určen přímo ve výrazu
1.	dziwny
2.	szortski
3.	nudny
4.	znudzony
5.	przestarzały
	Negativně hodnotící adjektiva s adherentní expresivitou
1.	wystudiowany

2.	kuriozalny
3.	wyprany
4.	płaski
5.	oszukany
6.	hermetyczny
7.	plastikowy
8.	stuczny
9.	bezpłciowy
10.	bezbarwny
11.	słaby
12.	ludyczny
13.	łaski
14.	oświecony
15.	potępiony
16.	śmieszny
17.	miałki
	Negativně hodnotící adjektiva s inherentní expresivitou
1.	najgorszy
2.	najsłabszy
3.	nudny
4.	znudzony
5.	pseudointelektualny
6.	obrzydliwy
7.	idiotyczny
8.	żałosny
9.	wulgarny
10.	przesłodzony
11.	szalony
12.	młodziutki
13.	okrutny
14.	przepełniony
15.	zhomogenizowany
16.	pretensjonalny

PŘÍLOHA Č. 2 – TABULKA SOUHRNNÉHO VYHODNOCENÍ

Typ	**Počet**
Neutrální adjektiva, jejichž význam je obsažen ve výrazu	52
Neutrální adjektiva s prefixem nie-	4
Kladně hodnotící adjektiva, jejichž význam je určen přímo ve výrazu	18
Kladně hodnotící adjektiva s prefixem nie-	6
Příklady kladně hodnotících adjektiv s adherentní expresivitou	18
Příklady kladně hodnotících adjektiv s inherentní expresivitou	19
Negativně hodnotící adjektiva, jejichž význam je určen přímo ve výrazu	5
Příklady negativně hodnotících adjektiv s adherentní expresivitou	17
Příklady negativně hodnotících adjektiv s inherentní expresivitou	16
Celkem	**154**

ANOTACE

Autor: Martin Tropek

Fakulta: Filozofická fakulta

Katedra: Katedra slavistiky – sekce polonistiky

Název práce: Jazyk diskurzu věnovaný populární hudbě

Vedoucí práce: doc. PhDr. Ivana Dobrotová, Ph.D.

Počet titulů použité literatury: 20

Počet příloh: 2

Abstrakt: Tato bakalářská práce se věnuje jazykové analýze hudebních recenzích na vybraných internetových stránkách. Práce seznamuje čtenáře s pojetím diskurzu, s charakteristikou publicistického stylu, hudební recenze a dalších žánrů s ní souvisejících. Další kapitoly se věnují jednotlivým jazykovým prostředkům. V praktické části se zabývám analýzou hodnotících adjektiv, metafor, frazémů, výpůjček a jejich následnému vyhodnocení.

Klíčová slova: hudební recenze, publicistický styl, diskurz, jazykové prostředky, expresivita

ANNOTATION

Author: Martin Tropek

Faculty: Faculty of Arts

Department: Department of Slavic Studies – Section of Polish Studies

Thesis title: The Language in the Discourse of Pop Music

Supervisor: doc. PhDr. Ivana Dobrotová, Ph.D.

Number of works cited: 20

Number of appendices: 2

Abstract: The main focus of this thesis is the language analysis of music reviews on selected websites. This thesis introduces the reader to the concept of discourse, with the characteristic of journalistic style, music review and other related genres. Further chapters are devoted to individual language media. In the practical part I am dealing with the analysis of evaluation adjectives, metaphors, idioms, loanwords and their subsequent evaluation.

Keywords: music review, journalistic style, discourse, language means, expresivity